

VISIE OP HET GROEN BLAUWE NETWERK

COLOFON

UITGAVE

Gemeente Papendrecht
Postbus 11, 350 AA Papendrecht
Telefoon: 14 078

SAMENSTELLING

Gemeente Papendrecht;
Bosch Slabbers Landschapsarchitecten;

VORMGEVING EN OPMAAK

Bosch Slabbers Landschapsarchitecten;

DATUM

12 december 2013

VISIE OP HET GROEN BLAUWE NETWERK

Gemeente Papendrecht

Veerdam Papendrecht; 1967

0

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	07	5	VERVOLG	111
2	ONTSTAANSGESCHIEDENIS VAN LANDSCHAP EN DORP	11	6	COMMUNICATIE	117
	2.1 Ontstaan van de Alblasserwaard	11	A	BIJLAGE 1: LEGENDA	119
	2.2 Kaartvergelijk	13	B	BIJLAGE 2: BELEIDSKADERS NADER UITGELICHT	121
	2.2 Nog aanwezige historie	20	C	BIJLAGE 3: GERAADPLEEGDE EXTERNE DESKUNDIGEN	131
3	INVENTARISATIE EN ANALYSE	25	D	BIJLAGE 4: BEWONERSPANEL OVER HET GROEN EN WATER IN PAPENDRECHT	133
	3.1 Regionale aspecten	25			
	3.2 Lokaal	28			
	3.3 Conclusie	46			
4	VISIE OP HET GROEN BLAUWE NETWERK	49			
	4.1 Opmaat tot Netwerk	49			
	4.2 Een krachtige rivier als frontlijn	51			
	4.3 Het Groene Hart als achtertuin	57			
	4.4 De ankerlijnen	61			
	4.5 Park A15	65			
	4.6 Samenhangend en onderscheidend raster van lanen	73			
	4.7 Negen authentieke parken	87			
	4.8 Samenhangend netwerk	103			
	4.9 Burgerinitiatief	105			
	4.10 Incidenten en amuzes	107			
	4.11 Conclusie	109			

De dijk, belangrijke ruimtelijke drager

Het Groene Hart

Papendrecht centrum

INLEIDING

Op 12 december 2013 heeft de gemeenteraad van Papendrecht de visie op het groenblauwe netwerk vastgesteld. In deze ruimtelijke visie wordt een ambitie neergezet voor het verder versterken van de groene leefomgeving in Papendrecht.

Met deze visie op het groenblauwe netwerk presenteert het college een schets, een mogelijk toekomstbeeld voor de Papendrechtse groen- en waterstructuur. De visie laat zien waar kansen liggen, waar winst te behalen is en welke keuzemogelijkheden er zijn.

Met het vaststellen van de visie wordt geen uitvoeringsprogramma vastgesteld. De visie zal gebruikt worden als inspiratiekader bij initiatieven en ontwikkelingen.

Om tot deze visie te komen is op 21 maart 2013 de nota van uitgangspunten vastgesteld. Hierin zijn acht uitgangspunten benoemd die de basis vormen van de visie die nu voorligt.

Aanleiding

Na de afronding van de grote projecten in en rond het centrum en aan de oostzijde van de gemeente verandert Papendrecht van groeigemeente naar een dynamische beheergemeente. Het is belangrijk dat Papendrecht nu en in de toekomst wordt gekenmerkt als een gemeente waarin het goed wonen is in een stedelijke omgeving, met dichtbij ook veel groen en water.

Papendrecht is sterk gericht op de woonfunctie. Met het vooruitzicht van een krimpende bevolking moeten we ons best doen om het inwoneraantal van de gemeente op peil te houden om onder andere ook het voorzieningenniveau te kunnen waarborgen. Voor de kritische woonconsument is een aantrekkelijk leefklimaat een belangrijk aspect in de keuze voor een woning en woonplaats. Het (blijven) bieden van een goed leefklimaat is daarmee van cruciaal belang.

Een groene leefomgeving en goede toegankelijkheid van groengebieden en recreatiemogelijkheden binnen handbereik zijn zeer bepalend voor een goed leefklimaat. Papendrecht is nu al een groene gemeente. Er zijn enkele hoogwaardige parken, de hoofdontsluiting is ruim en groen opgezet, Papendrecht ligt schitterend aan de rivier en binnen handbereik bevinden zich bovendien de Biesbosch en het Groene Hart. De opgave is om door het opstellen van een visie op het groenblauwe netwerk de troeven die Papendrecht in handen heeft op het gebied van groen, water en recreatie te kunnen verzilveren.

Doel van de visie

Deze visie is opgesteld met als doel de Papendrechtse groenstructuur en waterstructuur in samenhang met de betekenis ervan voor recreatie te versterken. Om daarmee bij te dragen aan de doelstellingen van het college van B&W om het bestaande groen te behouden en zo mogelijk uit te breiden zodat het groene karakter van de gemeente wordt behouden en versterkt. De groene structuur is bepalend voor een aangenaam leefmilieu.

Het kader is gebaseerd op uitgebreid onderzoek van de bestaande situatie, de historische ontwikkeling en van al eerder geformuleerde beleidskaders. Het document is tot stand gekomen door een samenwerking van interne en externe deskundigen. Onder andere de belangenpartijen uit het maatschappelijk veld op het gebied van groen, recreatie, historie en de wijken zijn benaderd om mee te praten over sterke en zwakke punten en over de kansen die er zijn om tot verbetering van het groenblauwe netwerk te komen. Meer hierover is terug te lezen in hoofdstuk 6.

Ambities uit de structuurvisie

Met de Structuurvisie Papendrecht uit 2009 is voor en door de gemeente een toekomstvisie neergezet waarin beschreven is waaraan met elkaar zal worden gewerkt. De ambitie is helder: "Een gemeente waarin het voor iedereen goed wonen, goed leven en goed werken is, nu en in de toekomst"

Omgevingskwaliteit is in de structuurvisie een belangrijk thema. "Papendrecht streeft er naar een toegankelijke en kwalitatief hoogwaardige openbare buitenruimte te creëren." Dit is uitgewerkt in een lijst met ambities op het gebied van groen, water, natuur en recreatie. De dijk is voor Papendrecht een belangrijke ruimtelijke drager. Hierbij zouden de oevers van de rivier meer openbaar en meer beleefbaar mogen worden. De structuurvisie geeft ook aan dat er een versterking van de interne groenblauwe structuur moet plaatsvinden en dat de as van jachthaven, centrum naar Kinderdijk sterker uit de verf mag komen. Er moet werk worden gemaakt van de bereikbaarheid

van Groene Hart en rivier. Op een iets hoger schaalniveau vindt de gemeente de toegankelijkheid van het Groene Hart en de West-Ablasserwaard, de bereikbaarheid van de Biesbosch en de functionele kwaliteit van de ecologische verbindingzones van groot belang. Ook wordt sterk de nadruk gelegd op de bruikbaarheid van het groen en water.

De omgevingskwaliteit wordt ook bepaald door cultuurhistorie en archeologie. Deze waarden wil Papendrecht behouden.

Naast het behoud van kwaliteiten wil Papendrecht ook expliciet inzetten op het versterken van deze kwaliteiten. Bijvoorbeeld door het aaneen smeden van het netwerk van groengebieden en door het vergroten van de gebruiksmogelijkheden van het groen en water.

Dit zou vorm kunnen krijgen door de aanleg en het verbinden van voet- en fietspaden waarmee bestaande structuren tot een gemeentelijk omvattend netwerk worden getransformeerd. Dit netwerk dient tevens te worden verbonden met het buitengebied rond Papendrecht. Het versterken van kwaliteit komt ook tot uitdrukking in het verbeteren van de beleving van de dijk en de rivier. Structuren die bepalend zijn geweest voor het ontstaan van Papendrecht moeten herkenbaar en beleefbaar gemaakt worden. Dit geldt ook voor de recreatief belangrijke as historisch centrum Dordrecht - jachthaven Papendrecht - molens Kinderdijk.

Kansen om deze ambities te verwezenlijken moeten zoveel mogelijk worden benut. Meekoppelkansen liggen daar waar andere partijen dan de gemeente ontwikkelingen voorstaan. Er zal moeten worden gekeken hoe de groen- en blauwcomponent hierin kunnen worden verwezenlijkt. Tenslotte wordt beschreven dat stedelijke verdichting ten koste kan gaan van de groene en blauwe kwaliteit doordat versnippering van de groenblauwe structuur optreedt. Dit dient voorkomen te worden.

In het collegeprogramma is naar aanleiding van de structuurvisie opgenomen dat een visie op het groenblauwe netwerk wordt opgesteld als uitwerking van bovengenoemde ambities.

Beleidskaders

Naast de lokale structuurvisie zijn ook andere beleidskaders geraadpleegd. Relevante randvoorwaarden en ambities uit deze documenten worden meegenomen bij het opstellen van de visie. Een uitgebreider toelichting op de (relevante) inhoud is beschreven in bijlage 1.

kaart structuurvisie Papendrecht

bodem onder de Alblasserwaard

▲ Steenbergen et al. 2009. *De Polderatlas van Nederland*.
Uitgeverij THOTH Bussum

ONTSTAANSGESCHIEDENIS VAN LANDSCHAP EN DORP

2.1 ONTSTAAN VAN DE ALBLASSERWAARD

De Alblasserwaard-Vijfheerenlanden ligt op de grens van de invloedssfeer van de zeeën de rivier en was tot de 11e eeuw een getijde landschap zoals de Biesbosch. Restanten van dit getijde landschap zijn in de vorm van kreekkruggen tot op de dag van vandaag terug te vinden in de bodem. Deze kreekkruggen in de ondergrond verschaffen lokaal meer draagkracht.

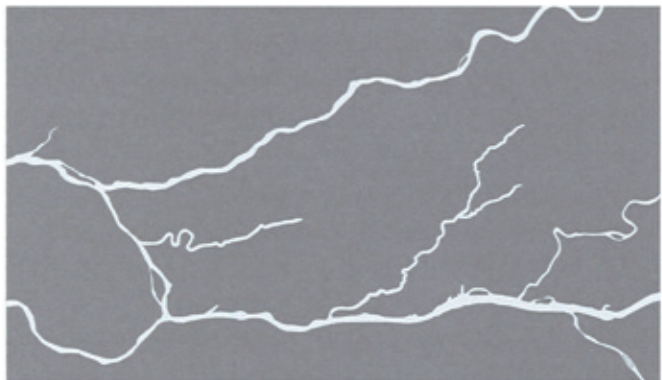
De ondergrond van de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden is opgebouwd uit zeeklei in het westen en rivierklei in het oosten. Hier doorheen stroomden vrijelijk een aantal rivieren af. Tussen de rivieren ontstonden aanzienlijke veenkussens. Overtollig water van deze veenbulten stroomde af via zogenoemde veenstroompjes. In dit landschap woonde de mens op de hogere en drogere delen, voornamelijk op de oeverwallen langs de rivierlopen. Van een strijd met water was nog nauwelijks sprake.

Rond de 11e eeuw wordt de Alblasserwaard in ontginning genomen. Vanaf de oeverwallen legt men dammen (zijtwendes) aan die de stroomafwaarts gelegen dorpen en landerijen beschermen tegen het afstromende water. De volgende stap in de ontginning is de bescherming tegen het afstromende water vanaf de veenkussens. Hiertoe worden achterkades aangelegd. Deze sluiten aan op de zijtwendes en vormen zo met de oeverwallen al een redelijk beschermd gebied.

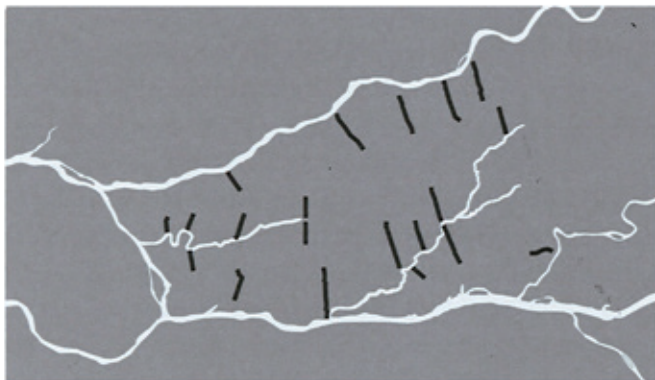
Vervolgens wordt het gebied verder ontgonnen en begint het meer en meer in te klinken. Het veen zakt en de rivier komt daardoor hoger in het landschap te liggen. Als bescherming tegen het water uit de nu hoger gelegen rivier worden de eerste rivierdijken aangelegd. Tevens zijn er in deze periode diverse kweldijken aangelegd om het kwelwater vanuit de rivier af te wenden.

Omstreeks 1277 wordt de eerste dijkkring gesloten. Dit is vooral een aaneenrijging van alle dijken en kades die al gemaakt waren. Het duurt nog tot 1857 voor de dijkkring zijn huidige vorm krijgt. In de tussentijd worden de laatste stukken buitendijksgebied in de waard ook ingepolderd.

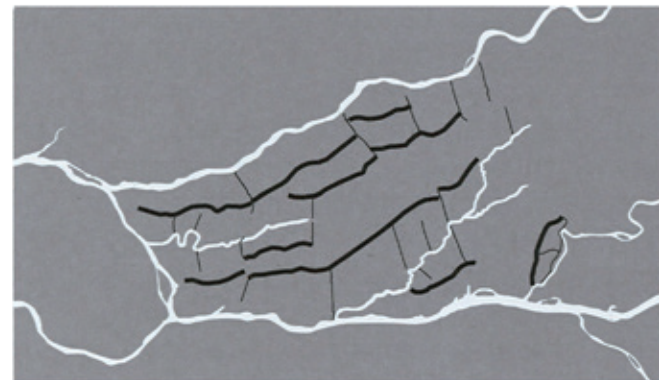
De occupatiestructuur ligt voornamelijk langs de dijk op de voormalige oeverwallen, langs de rivier en ook langs de Alblas. Vanuit deze bebouwingslinten is het achterliggende land ontgonnen. De opstreckende verkaveling ligt min of meer haaks op de linten. Ter hoogte van de achterkade raakten de ontginningen vanaf Papendrecht en Alblas elkaar, hier is een verdraaiing in de verkavelingsrichting te zien

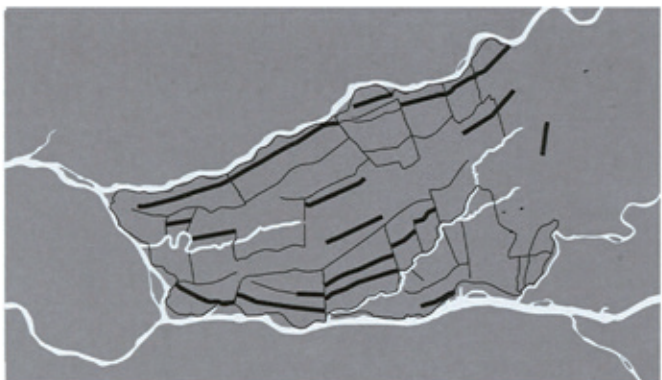
Situatie voor inpoldering

11^e eeuw; zijtwendes

Achterkades

Rivierdijken en kwelsloten

1277; eerste dijkringen gesloten

1857; Alblasserwaard krijgt huidige vorm

2.2 KAARTVERGELIJK

De kaart van 1900 laat het ontginningspatroon goed zien. De rivier, de dijk met haar bebouwing en de erven aan de voet van de dijk zijn een overheersend element in de polder. De opstreckende verkaveling staat min of meer haaks op de dijk en varieert wat in breedte. Hoe smaller de kavels hoe natter het gebied was. Het oude krekenpatroon is hierin deels herkenbaar. Papendrecht heeft een Veerdam met in het verlengde daarvan de Veerweg die de verbinding vormt tussen de Alblasserwaard en Dordrecht, lange tijd de belangrijkste stad van Holland en door de snelle groei afhankelijk van goederen, onder andere afkomstig uit de Alblasserwaard.

De Veerweg verandert van richting op het punt waar deze de achterkade kruist en blijft daarmee de kavelrichting volgen. Haaks op de Veerweg ligt de Tiendweg die vanaf het Westen (er is geen aansluiting op de Noordhoek) aansluit op de Matenasche Scheidkade. Op deze kaart zijn de verschillende platen en gorzen nog goed te zien en is de Pelsert (latere Noord) nog een relatief smalle watergang. Opvallend aan deze kaart is de relatief grote hoeveelheid bospercelen. Dit zijn voornamelijk grienden.

Op de kaart van 1936 zijn veel van deze bossen verdwenen. Verder is te zien dat er plekken buiten de dijk gezocht worden om woningbouw te realiseren. Zo wordt er buitendijks gebouwd op de hoger gelegen gronden en ontstaan de eerste uitbreidingen langs de Veerweg. Ook de overige buitendijkse gronden worden meer en meer in cultuur gebracht en onder andere voor scheepswerven en andere bedrijfsactiviteiten gebruikt. In deze periode is ook "de Noord" gegraven en is de nauwe doorgang verwijd tot een rivierarm.

De kaart van 1965 laat de eerste grootschalige uitbreiding van Papendrecht, de naoorlogse wederopbouw, zien. De uitbreiding zoekt de Tiendweg op als grens van het bebouwd gebied. Ten oosten van de nieuwbouw is een rioolwaterzuivering aangelegd. De bossen zijn verder verdwenen en er is een rijksweg dwars door de polder aangelegd. Door de aansluiting van de Veerweg op de Rijksweg is de logische verbinding tussen Veerweg en Achterkade verdwenen.

Op het Slobbengors en het Eiland is, met de aanleg van een wegenstructuur, de ontwikkeling in gang gezet. Bij het Nanengat loopt de Tiendweg niet meer geheel achter de dijk langs, maar takt op de dijk aan en wordt hiermee in twee delen gesplitst.

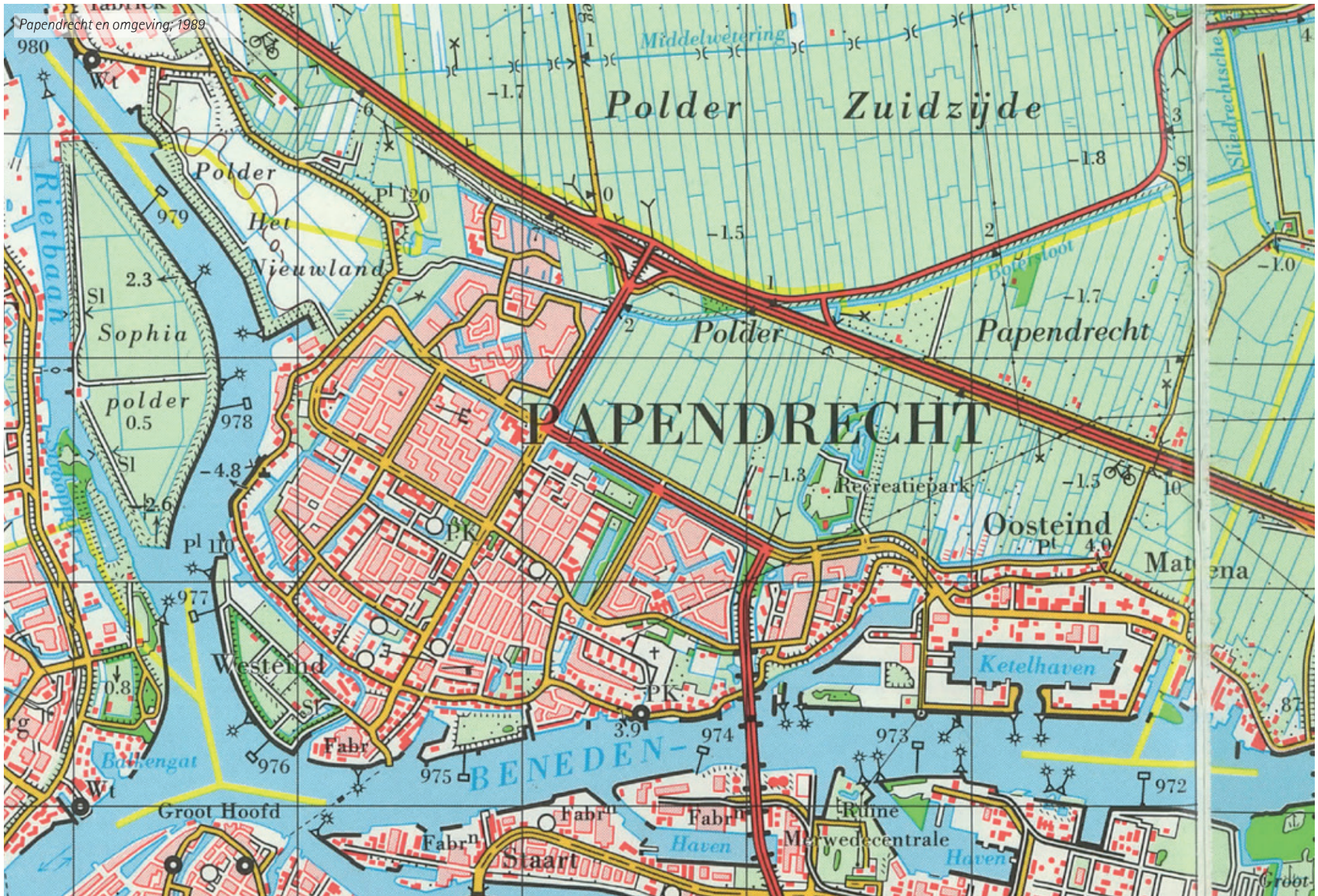
De kaart van 1989 (karteringsdatum) laat zien dat het na de tweede Wereldoorlog snel gegaan is. Dit kaartbeeld laat zien dat er een verbinding gemaakt is met Dordrecht, de N3, en dat deze met een hoek aansluit op de rijksweg. In de kaart is het buitendijkse gebied verder in cultuur gebracht en zijn er eigenlijk geen natuurlanden meer over. Bedrijventerrein Oosteind rondom de Ketelhaven is volledig in ontwikkeling gebracht. Langs de Rijksweg is een hoogspanningsleiding aangelegd.

Papendrecht en omgeving; 1936

Polder Zuidzijde

Polder
Het
Nieuwland

Sophia

polder
0.5

PAPENDRECHT

Polder

Papendrecht

Recreatiepark

Oosteind

Matena

Westeind

Ketelhaven

Bathengat

BENEDEN-

Groot Hoofd

Staat

Haven

Reine
M. wed. centrale
Haven

Groot

Polder Zuidzijde

Papendrecht

Gemeente

Papendrecht
Oosteind

Matena

Westeind

Ketelhaven

BENEDEN

Staart

Haven

Haven

Zuiverings

Middelwetering

Rietbaan

Sophia

0.5 polder

Balkengat

Voorm Wt

Het Nieuwland

PI 120

Oostpolder

Merwedebrug

Ruïne Gevangenis

Baanhoek brug

Trafo Station

Vinkenhof

Alblasserbos

Zuiverings

22

23

24

6

A15
E31

N3

PI 100

974

973

972

977

978

979

4.8

2.6

0.5

2.3

-1.8

-1.7

-1.8

-1.0

-1.6

-1.7

-1.5

87

4

2

3

4

1

2

3

4

1

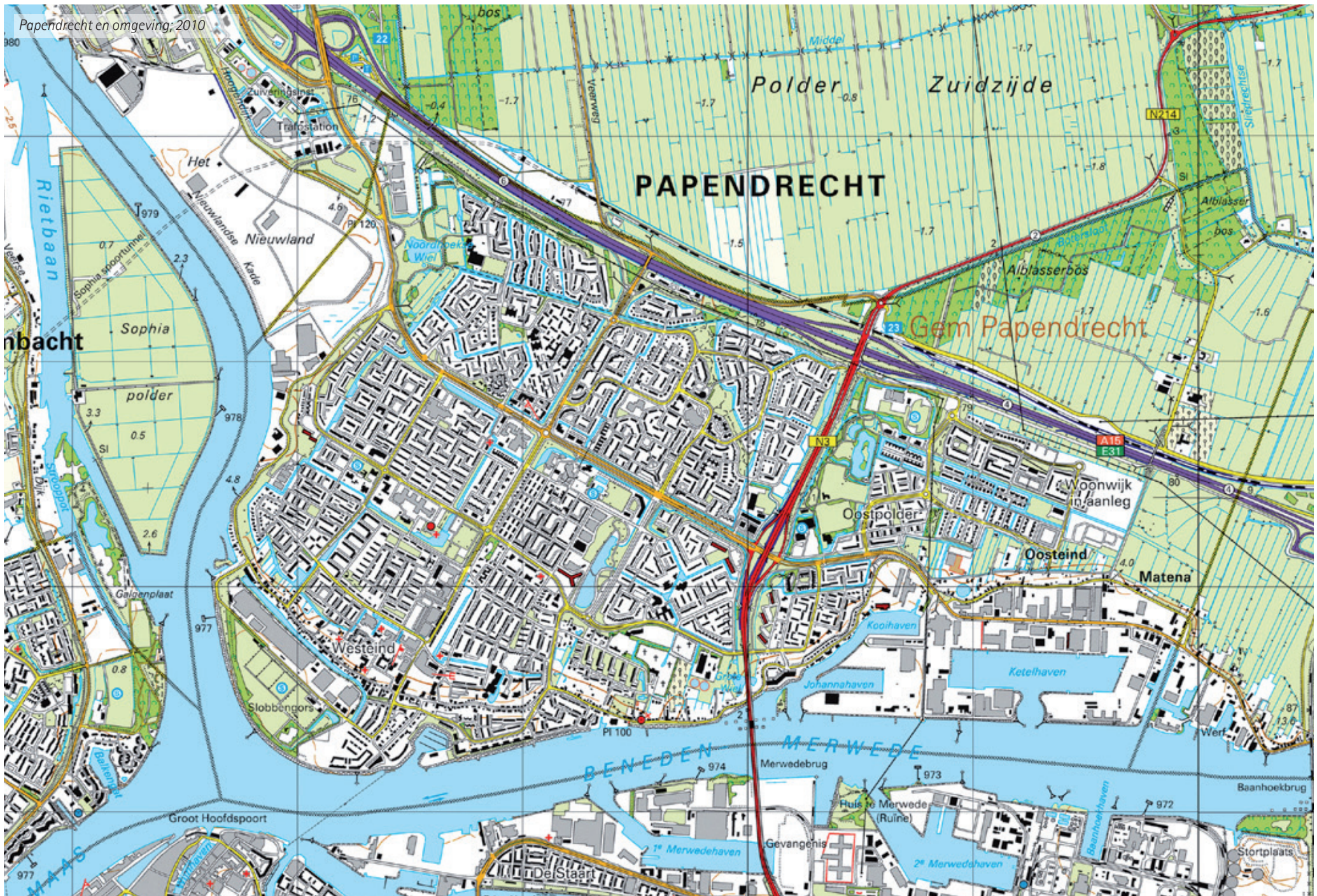
2

3

4

5

6

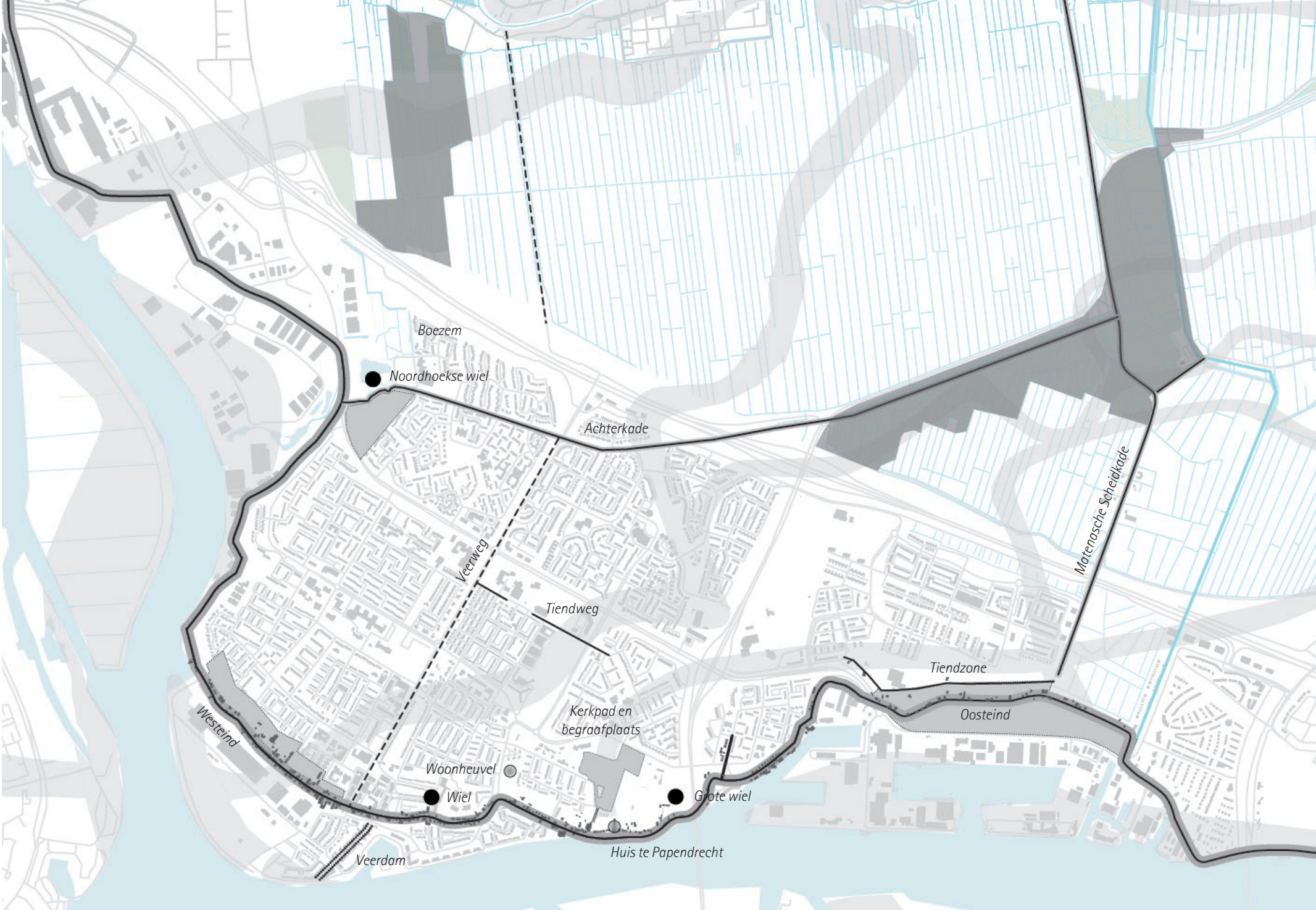

De kaarten van 2002 en 2010 laten een zelfde ontwikkeling zien. Grote uitbreidingen worden gerealiseerd en Papendrecht bereikt met bebouwing bijna de grens met Sliedrecht. De Burgemeester Keizerweg wordt doorgetrokken naar Alblasserdam, met een aansluiting op de A15. De Rijksweg vormt tezamen met de nieuwe Betuwelijn en de bestaande hoogspanningsleiding een bundeling van infrastructuur en een fikse barrière tussen Papendrecht en de Alblasserwaard.

2.3 NOG AANWEZIGE HISTORIE

In het huidige Papendrecht zijn diverse historische sporen achtergebleven. Dit zijn belangrijke ankerpunten naar het verleden, hieraan kan men de geschiedenis van Papendrecht aflezen. De volgende elementen zijn nog aanwezig:

- De dijk. De historische dijk is een herkenbaar element met een rijke historie. Belangrijke referentie naar vroeger vormen de achterlanden van de dijk, bijvoorbeeld de omgeving Kerkbuurt met de kerk van de Nederlands Hervormde Gemeente, de boomgaard van de Heerlijkheid, en de verbinding naar de begraafplaats. Maar ook aan het Westeind is deze structuur nog aanwezig in de privetuinen, behorend bij de dijkwoningen. Ook de Tiendzone met de Tiendweg Oost laat zien hoe Papendrecht er vroeger uitzag. Deze overwegend groene ruimtes maken dat de dijk met lintbebouwing als het ware los ligt van de omgeving. Op andere plekken heeft de moderne tijd echter een grote impact gehad op (de beleving van) de dijk. Verkeersingrepen, grote nieuwbouwcomplexen, dijkverleggingen en verzwaringen en wegverleggingen maken het soms nagenoeg onmogelijk het verloop van de dijk te ervaren.
- Een viertal wielen geven blijk van het roerige verleden, de strijd tegen het water en de dijkdoorbraken als gevolg hiervan. Deze wielen zijn nog aanwezig, soms beleefbaar en mooi ingepast (NoordhoekseWiel) en soms nagenoeg onherkenbaar (Kleine Waal, Bosch en Grote Wiel, Visschersbuurt).
- Nabij het Noordhoekse Wiel ligt nog een deel van de oude boezem. Hier kan het verhaal van de polder en de systematiek daarachter nog worden verteld.
- Tussen de Burgemeester Keizerweg en de v. Heemskerckstraat zijn de fundamente te zien van een oude molen.
- Er is één woonheuvel aanwezig als bijzonder element.
- De gewelven van Huis te Papendrecht herinneren aan het ontstaan van Papendrecht.
- De Tiendweg. Op sommige delen is de Tiendweg aanwezig, zichtbaar en goed ingepast, bijvoorbeeld in de omgeving van de Oostpolder. De fragmenten nabij de Veerweg geven alleen in de naam iets weer van het verleden.
- De Veerdam en Veerweg vormen een belangrijke historische as door Papendrecht. In principe worden hiermee de Alblasserwaard en Dordrecht met elkaar verbonden. Door de aanleg van de Rijksweg is de logische koppeling met het buitengebied verloren gegaan.
- De achterkade is nog aanwezig en toegankelijk in het stedelijk weefsel, maar ook hier vormt de A15 een fysieke en een visuele barrière.
- De Matenasche Scheidkade en de verder oostwaarts gelegen watergang, zijn lijnelementen die de oorspronkelijke kavelrichting representeren en die een mooie verbinding vormen tussen dijk en polder.

Boezem

● Noordhoekse wiel

Achterkade

Veerweg

Tiendweg

Kerkpad en
begraafplaats

Woonheuvel ●

● Wiel

● Grote wiel

Huis te Papendrecht

Veerdam

Westeind

Tiendzone

Oosteind

Matenische Scheidekade

Oosteind; 1905-1910

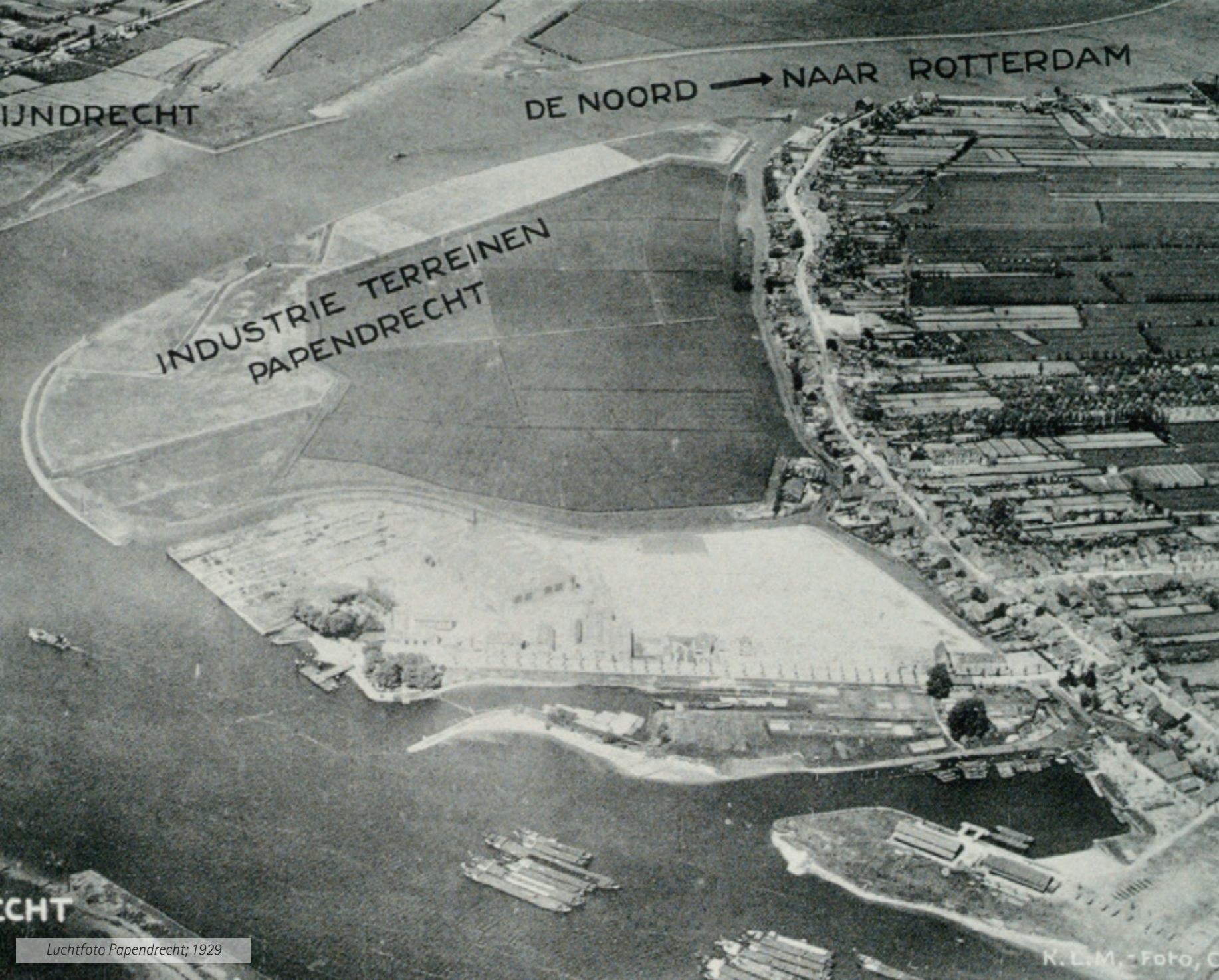
Veerdam; 1915

Veerweg; 1915

Veerweg; 1950-1955

Luchtfoto Papendrecht; 1929

Regionale context Papendrecht

Nabijheid van de Biesbosch

Groene Hart als achtertuin

De Beneden Merwede als dragend element

INVENTARISATIE EN ANALYSE

De inventarisatie en analyse zijn uitgevoerd op meerdere schaalniveaus. Eerst wordt in paragraaf 3.1 de ligging van Papendrecht in de omgeving en de aansluiting van Papendrecht op de omgeving onderzocht. Vervolgens wordt in paragraaf 3.2 ingezoomd op het lokale schaalniveau.

3.1 REGIONALE ASPECTEN

Rivier als dragend element

Papendrecht is onderdeel van de Drechtsteden. In het noorden grenst Papendrecht aan het Groene Hart, in het westen aan de rivier de Noord, met daarachter het grootschalige verstedelijkte gebied van de regio Rotterdam. Ten zuiden van Papendrecht liggen Dordrecht en de Biesbosch, Sliedrecht is de oosterbuur. Papendrecht is onderdeel van de stedenband langs de zuidelijke rand van de Alblasserwaard, de noordelijke Drechtsteden.

Op regionaal niveau zijn er een aantal aspecten die een belangrijke rol spelen: De rivier vormt de belangrijkste drager van het landschap. De rivier is het vormende onderdeel van het landschap geweest. Er heeft zich een eeuwenlange strijd afgespeeld tussen de mens en het water. (Zie ook de geschiedenisbeschrijving.) Een groot deel van de rivier is slecht beleefbaar. Grote delen zijn bebouwd met bedrijfspanden die geen binding hebben met de rivier. Andere delen zijn anoniem en geven weinig aanleiding tot verblijf of recreatie. De rivier kan meer een life-line zijn dan deze thans is, een voorkant voor Papendrecht en een wezenlijk onderdeel van haar identiteit. De rivier wordt weinig benut als voorkant van Papendrecht wat vanuit de meer agrarische oriëntatie uit het verleden deels te verklaren is. Recentere toevoegingen langs de rivier maken meer gebruik van de ruimtelijke kwaliteiten. Een goed voorbeeld hiervan is het gebied rond het Havenhoofd en het Merwehoofd. Hier is goed voorzien in aantrekkelijke openbare ruimte langs de rivier.

Op relatief korte afstand van Papendrecht ligt de Biesbosch, een prachtig natuurlijk getijde en rivierenlandschap dat zijn weerga niet kent in Nederland. Dit recreatiegebied is voor de bewoners uit Papendrecht, via de fietsroute langs de N3 (en via de spoorbrug in Sliedrecht), goed bereikbaar.

Parallel aan de rivier ligt het historische dijklint met haar achterland. Deze lijn met de historische panden en erven geeft extra sfeer aan de beleving van de rivier. Het front van Papendrecht met dijk en erven vormt één pijler voor het netwerk.

Kansen: beter bereikbaar, beleefbaar en zichtbaar maken van de dijk en de rivier.

Groene Hart als achtertuin

Het uitgestrekte veenweidelandschap van de Alblasserwaard vormt een belangrijk onderdeel van het Groene Hart. Hier domineren de molens en staan de koeien nog in de wei. Het prachtige lint aan het riviervtje de Alblas voert de bezoeker terug naar vervlogen tijden. Op slechts 10 kilometer ligt het werelderfgoed Kinderdijk met zijn vele molens, vaarten en kades. Het Groene Hart kan een tweede identiteitsdrager zijn voor Papendrecht.

De infrastructuurbundel van de A15, de Betuwelijn en deels de hoogspanningsleiding vormen een belangrijke corridor door het landschap. Zeker ook door de bijbehorende geluidsschermen wordt Papendrecht qua gevoel, ervaring en beleving afgesneden van het Groene Hart. De barrièrewerking van deze bundel wordt door de bewoners van Papendrecht sterk gevoeld.

De bossen die nabij Papendrecht in de Alblasserwaard zijn aangelegd als recreatieve uitlopers van de steeds verder verstedelijkte zone langs de rivier zijn door deze barrièrewerking lastig te bereiken en worden hierdoor niet optimaal benut. Hier liggen kansen om stad en land meer te verbinden, dit zou fysiek kunnen maar ook in sfeer en beleving. Dit is een essentieel onderdeel voor het groenblauwe netwerk.

Kansen: de bereikbaarheid van het Groene Hart (Alblasserwaard) verbeteren en de programmering vergroten, onder andere door aan te sluiten op bestaande initiatieven.

Verbindingen met de omgeving

Ten westen van Papendrecht ligt Polder Nieuwland, een groot en vrij nieuw bedrijventerrein. Tussen de oostelijke grens van het bedrijventerrein en de dijk is een natuurgebied met waterberging voor het bedrijventerrein voorzien. Dit gebied vormt samen met de Sophiapolder en park Noordhoekse Wiel een onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het gebied moet opgenomen worden in het netwerk en biedt kansen om als natuur- en recreatiegebied verder benut en versterkt te worden.

Naast deze ecologische verbinding liggen er in Papendrecht nog drie dwarsrelaties tussen de rivier en het Groene Hart: De Witte Brug / Veerweg, de N3 en de Matenasche Scheidkade. Elke verbinding heeft zijn eigen karakter. Waar de meest westelijke "verbinding" geënt is op de natuur, is de Witte Brug / Veerweg een functionele verbinding waar de cultuurhistorische betekenis onder druk staat. De N3 kent aan één zijde een fietspad met veel losse groengebieden en groenobjecten erlangs. De Matenasche Scheidkade in het oosten is een echte fietsverbinding.

Kansen: versterken van deze verbindingen en het vergroten van de eigenheid van de verbindingen, bijvoorbeeld door beter programmeren en inrichten.

Recreatief gezien

Vanuit recreatief oogpunt liggen rond Papendrecht een aantal zeer waardevolle objecten en gebieden die hiervoor ook benoemd zijn, zoals de Alblasserwaard met het Alblasserbos en Kinderdijk (Groene Hart), de Biesbosch en de binnenstad van Dordrecht.

Kansen: vergroten van de bekendheid en bereikbaarheid van recreatieve voorzieningen, versterken van de relatie met het water.

Barrièrewerking van de groene schermen om de A15

Barrièrewerking van de schermen om de Betuwelijn

Matenasche Scheidkade

Veerdam

3.2 LOKAAL

De inventarisatie en analyse op lokaal niveau zijn op vijf elementen uitgevoerd. Dit zijn: de groenstructuur, de waterstructuur, ecologie, recreatie, de verkeers- en bebouwingsstructuur.

Groenstructuur

De groenstructuur is opgebouwd uit verschillende elementen die in de analyse apart aan bod komen. Samen gevoegd in een kaartbeeld geven zij een beeld van het bestaande groene netwerk.

De dijk

Naast de historische betekenis van de dijk, die reeds aan bod is gekomen, is de dijk een belangrijke structurerende lijn door Papendrecht. Deze lijn kent vanuit groen beziens mooie, en minder mooie delen. Sommige stukken hebben een stedelijk karakter en andere delen zijn groen. Vooral de continuïteit van het geheel is matig.

Oost-west verbindingen

De Burgemeester Keizerweg is de belangrijkste oost-westverbinding in Papendrecht. Dit geldt voor de verkeersfunctie, maar in zekere mate ook voor groen. De weg kent een breed, groen profiel. In zijn huidige vorm is het doorgaande profiel qua uitstraling en groene inrichting sterk versnipperd. Dit is gemakkelijk te verklaren uit het feit dat een deel van de weg tot 25 jaar geleden onderdeel was van de hoofdonsluiting vanaf de N3 richting de Rijksweg. Andere delen van de weg zijn later aangelegd.

Een andere oost-west verbinding in Papendrecht is de zone langs de A15. Deze wordt nu als wandel en fietsverbinding redelijk veel gebruikt, maar heeft voor een deel wel een unheimisch karakter.

Vooral het doorgaande karakter staat onder druk door vele moeilijke of zelfs onmogelijke kruisingen met wegen en parkeerterreinen.

Laanstructuur

Papendrecht heeft een stevige laanstructuur die een raamwerk vormt voor de stad. De twee hoofdassen in de structuur zijn de Burgemeester Keizerweg en loodrecht daarop de Veerweg. Op de plattegrond van Papendrecht is een gridstructuur te herkennen, die wordt gevormd door de lanen en groen ingepaste voorzieningenstroken.

In deze structuur missen wel enkele schakels en zijn sommige lijnen marginaal, zoals bijvoorbeeld de Jan Steenlaan en de Vrijheer van Esiaan.

Groengebieden

Papendrecht kent veel grote groengebieden met elk in aanzet een eigen sfeer. Oostpolder en Slobbengors zijn belangrijke sportgebieden voor Papendrecht, aan de noordzijde van de A15 liggen met het Souburgh in Alblasterdam en het Alblasterbos in Papendrecht groengebieden met een belangrijke recreatieve functie. Noordhoekse Wiel is sterk natuurlijk ingericht terwijl het Vondelpark een prachtig voorbeeld is van een jaren 60 -70 park met een strakke uitstraling. In Park Wilgendonk is de historische krekensstructuur opgepakt en de recentelijke opknappert heeft het Vijverpark een hele eigentijdse uitstraling gegeven. Het eigen karakter per gebied zou sterker kunnen, maar wat vooral mist is de verbinding tussen de verschillende groengebieden.

De eigen sfeer van de afzonderlijk groengebieden wordt verder toegelicht met de paspoorten per groengebied op de volgende pagina's

Kansen:

- Meer eenheid en een meer groen (historisch) karakter voor de dijk en omgeving.
- Meer eenheid langs de Burgemeester Keizerweg.
- Versterken van de karakteristieke laanstructuren.
- Versterken eigen sfeer per groengebied.
- Verbinden van de verschillende groengebieden met groenblauwe corridors.

INTERMEZZO: PASPOORTEN GROENGEBIEDEN

HET NOORDHOEKSE WIEL

- Polderkarakter
- Onderdeel van ecologische verbinding
- Mag meer zijn voor Papendrecht

PARK A15

- Brede groene zone
- Enigszins unheimisch, sociaal onveilig
- Verschillende blokkades in de zone (parkeerplaats sportpark)
- Er ligt een kans de beide zijden van de A15 te transformeren tot een totaalpark waar de overgangen van de A15 onderdeel van zijn

KREEKRUGPARK

- Historische structuur in Papendrecht
- Intensief gebruikt wijkpark
- Kreekrug is verloren gegaan

SPORTPARK OOSTPOLDER

- Royale groen blauwe wereld
- Belangrijk sportgebied voor Papendrecht
- Afgesloten, in zichzelf gekeerd

ALBLASSERBOS

- Fraai veenbos
- Biedt kansen voor intensieve recreatie
- Ligt min of meer los van Papendrecht

ALBLASSERWAARD

- Uitloopgebied voor Papendrecht
- Ook de toegang tot de Alblasserwaard is vanuit Papendrecht moeizaam

TIENDZONE EN LAND VAN MATENA

- Polderkarakter
- Cultuurhistorie zichtbaar
- Inzetten op functies en toegankelijkheid en ecologie

ALGEMENE BEGRAAFPLAATS

- Kerkpad vormt een zeer fraaie verbinding met de dijk
- Cultuurhistorisch waardevol

VIJVERPARK

- Kwalitatief goed
- Mooi centraal gelegen

VONDELPARK

- Prachtig voorbeeld van een jaren 60-70 park
- Strakke uitstraling

Waterstructuur

De rivier

De rivier blijft boeien en interesseren. Het is het grote, machtige waterelement dat Papendrecht deels omarmt, waar de dynamiek van de zee nog zichtbaar is en waar grote binnenvaartschepen langstrekken. Een prachtige plek om langs te wandelen, het gebied leent zich dan ook voor verdere recreatieve ontwikkelingen zoals buitendijkse paadjes.

Ecologisch gezien zijn de onbebouwde buitendijkse gebieden van belang, zeker ook in relatie tot natuurgebied Sofiapolder en de ecologische verbinding richting het Noordhoekse Wiel. Het watersysteem van de rivier staat niet in contact met het systeem achter de dijk.

Waterstructuur op polderniveau

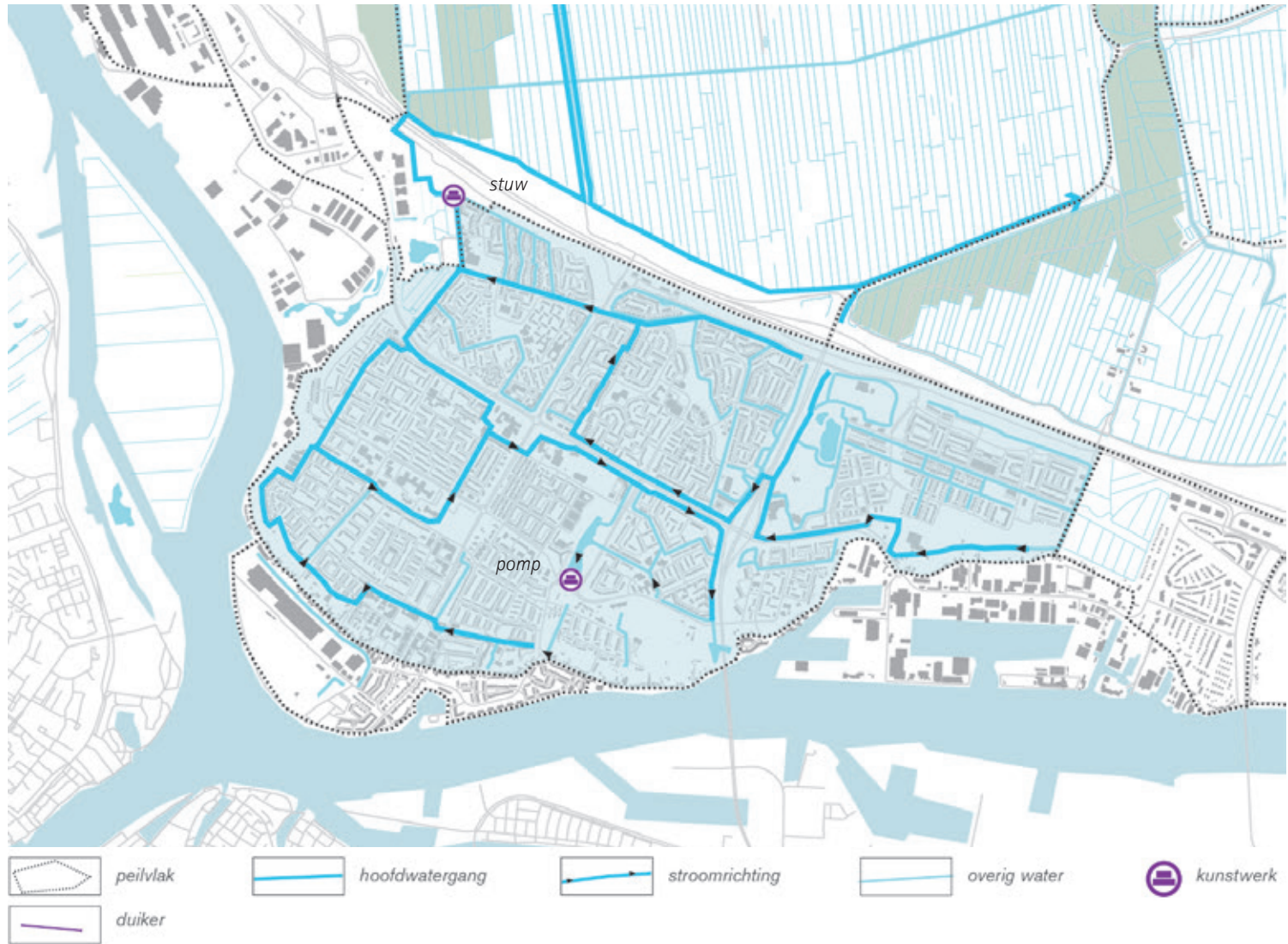
Naast de rivier is er de interne waterstructuur op polderniveau. De bebouwde omgeving van Papendrecht valt binnen één peilvlak. Het is een systeem waarin water rondgepompt wordt, ter hoogte van het Noordhoekse Wiel is er een koppeling met polder Zuidzijde (gem. Molenwaard). Als men door de oogharen heen naar de analysekaart kijkt, zijn er enkele lijnen uit de waterstructuur te filteren. De achterkade is goed zichtbaar en parallel aan de dijk loopt een deels aaneengesloten kwelsloot. Ook valt op dat langs de Burgemeester Keizerweg veel water ligt.

Er wordt op een aantal plaatsen gebruik gemaakt van mooie ontwerpeigenschappen van water. Zo valt op dat op de hoeken van

voorzieningsclusters de gebouwen altijd in ruim bemeten water staan. Verder zijn er waterparels aanwezig die in het oog springen, zoals bijvoorbeeld het Vijverpark. Helaas is voor het overgrote deel de waterstructuur in Papendrecht weinig zichtbaar. Veel water bevindt zich langs achterkanten van kavels en is daardoor slecht tot nauwelijks beleefbaar. Ook wordt veel gebruik gemaakt van duikers, waardoor verbindende stukken in het waternetwerk voor het gevoel ontbreken. Verder is het water vaak minimaal toegankelijk voor vissers, kanoërs en andere manieren van spelevaren. Op veel plekken is de waterkwaliteit niet optimaal (zie ook de ecoscan van 2010: 41 % van de watergangen scoort op een of meerdere onderdelen onvoldoende).

Kansen:

- *De rivier meer beleefbaar maken, ook het wisselen van de waterpeilen.*
- *Water meer inzetten als ruimtelijk middel, zichtbaar en structurerend.*
- *Water langs achterkanten proberen te vermijden en meer zichtbaar water maken.*
- *Water verbinden als recreatieve routes, kijken of barrières als bruggen of duikers opgeheven kunnen worden.*
- *Watergangen koppelen aan routes voor voetgangers, zodat het water meer beleefbaar wordt*
- *Watergangen ecologisch en duurzamer inrichten waar kan, zodat de waterkwaliteit verbeterd wordt.*

De ecologische structuur

Thans liggen er behoorlijk wat ecologisch waardevolle objecten en gebieden. Zo is de Alblasserwaard een weidevogelgebied en kennen de twee bossen een rijke flora en fauna (o.a. het ree). Rond het Noordhoekse Wiel is een bloemrijke grasvegetatie aangelegd en wordt hier ook op beheerd, dit levert bijzondere flora en fauna op. Dit gebied maakt onderdeel uit van de ecologische verbinding van rivier naar weide. Deze verbinding, welke vooral gericht is op vogels, kent in Papendrecht twee stapstenen: de ecozone in Polder Nieuwland en het Noordhoekse Wiel.

Rond de Matenasche Scheidkade en langs de A15 is een heel gebied ingericht op cultuurhistorische gronden met een belangrijke natuurlijke component. De schrale graslanden die hier ontwikkeld zijn, inclusief oevers en sloten, zijn zeer waardevol voor de natuur.

Verder hebben alle groene plekken in meer of mindere mate ecologische waarden. Waar het in Papendrecht aan ontbreekt is een heldere verbinding tussen de verschillende gebieden. Het watersysteem met de oevers kan een belangrijke rol spelen in de kleinere verbindingen, de haarvaten. Deze watergangen zijn nu vaak erg cultureel ingericht waardoor de ecologische waarde minimaal is.

Wat ook een belangrijk aspect aan natuurontwikkeling is, is het beheer. Een goed en gericht beheer is de basisvoorwaarde voor goede natuurontwikkeling.

Recreatieve structuur

Voor de recreatieve structuur is gekeken naar de fietsstructuur, de wandelstructuur en de waterbus.

Fietststructuur

De fietsstructuur in Papendrecht is goed. Het netwerk wordt de komende jaren verder aangevuld en verbeterd. Het eindbeeld daarbij is een netwerk met fietssnelwegen en belangrijke doorgaande recreatieve paden.

Punt van aandacht zijn de overgangen over de bundel van infrastructuur richting de polder en de onderdoorgangen onder de N3. Voor de fietser is de overgang bij de Matenasche Scheidkade het meest aantrekkelijk. Deze functioneert dan ook goed, ook al valt wel op dat de hellingbaan er een beetje vreemd in ligt. Ten aanzien van de Matenasche Scheidkade wordt wel geconstateerd dat de route in de Vriesenpolder niet optimaal functioneert doordat deze ook door veel agrarisch en sluihverkeer wordt gebruikt.

Wandelstructuur

De wandelstructuur in Papendrecht is vrij slecht. In principe kan natuurlijk overal over de voetpaden worden gewandeld, maar op deze kaart zijn alleen de recreatieve paden in beeld gebracht. Hierin is goed te zien dat de paden los zand zijn. Alleen in de groengebieden liggen mooie, recreatieve paden.

Enkele lijnen in de noordelijke helft van Papendrecht, zoals de Achterdijk die gekoppeld is aan het wandelpad door Park Wilgendonk, vormen een langere doorgaande structuur.

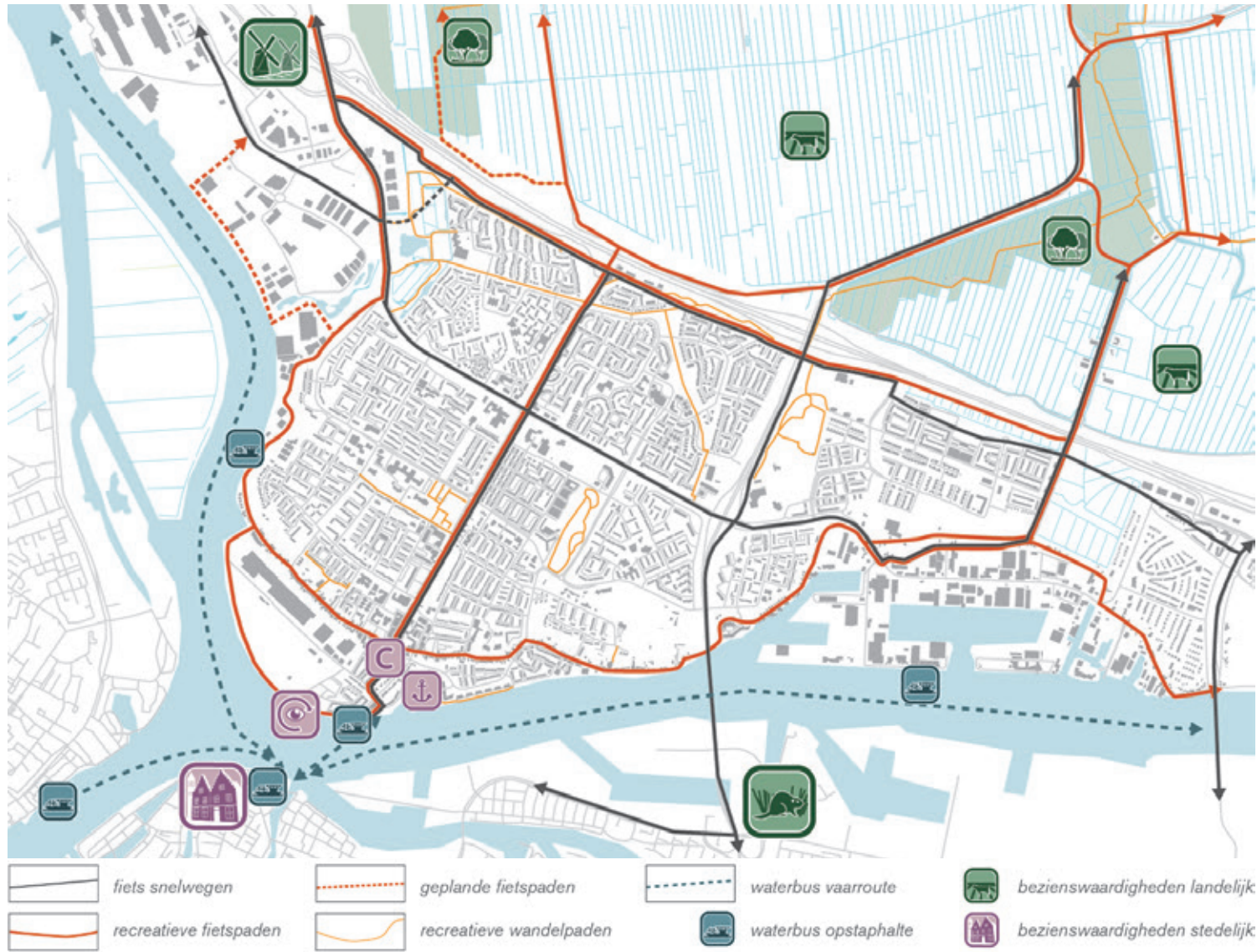
De wandelaar wordt bovendien niet gefaciliteerd in een wandeltocht de polder in. Alledrie de Rijkswegovergangen bieden gelegenheid voor fietsers, maar voorzien niet in wandelpaden. Dit wordt door wandelaars als een gemis ervaren.

Waterbus

De waterbus is een fenomeen. Het geeft op een prachtige wijze uiting aan het motto van de Drechtsteden 'Samen stad aan het water'. Bovendien is het een belangrijke schakel in het openbaar vervoer netwerk van de Drechtsteden. Het faciliteert het wonen, werken en recreëren langs de rivier doordat het de oevers van de rivier met elkaar verbindt. De opstappunten liggen thans op logische plekken in Papendrecht, maar de aansluiting van de opstappunten op het fiets- en wandelnetwerk is nog voor verbetering vatbaar.

Kansen:

- *Verbeteren van de overgangen van de Rijksweg en Betuwelijn, vooral voor voetgangers.*
- *Verbinden van de diverse wandelpaden.*
- *Koppelen van padenstructuren aan de opstapplaatsen van de waterbus.*

Wegen

De wegenstructuur is helder en bestaat uit drie lagen. Stroomwegen op het hoogste niveau (A15, N3), doorgaande lokale wegen op het tweede niveau (Burgemeester Keijzerweg, Veerweg, Ketelweg→) en gebiedsontsluitingswegen op het derde niveau. Natuurlijk zijn er ook nog kleinere wegen (erftoegangswegen) maar deze worden niet meegewogen in deze analyse.

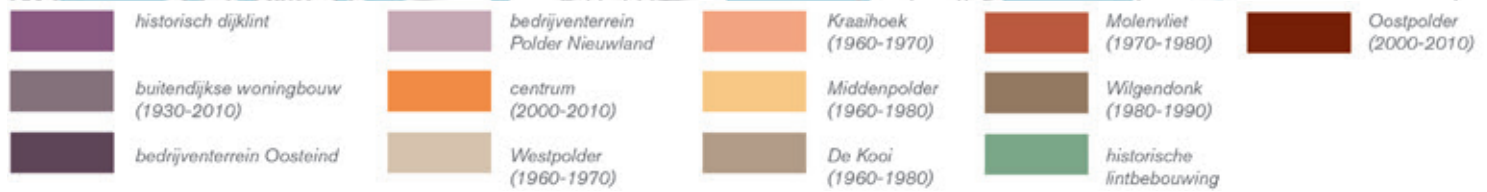
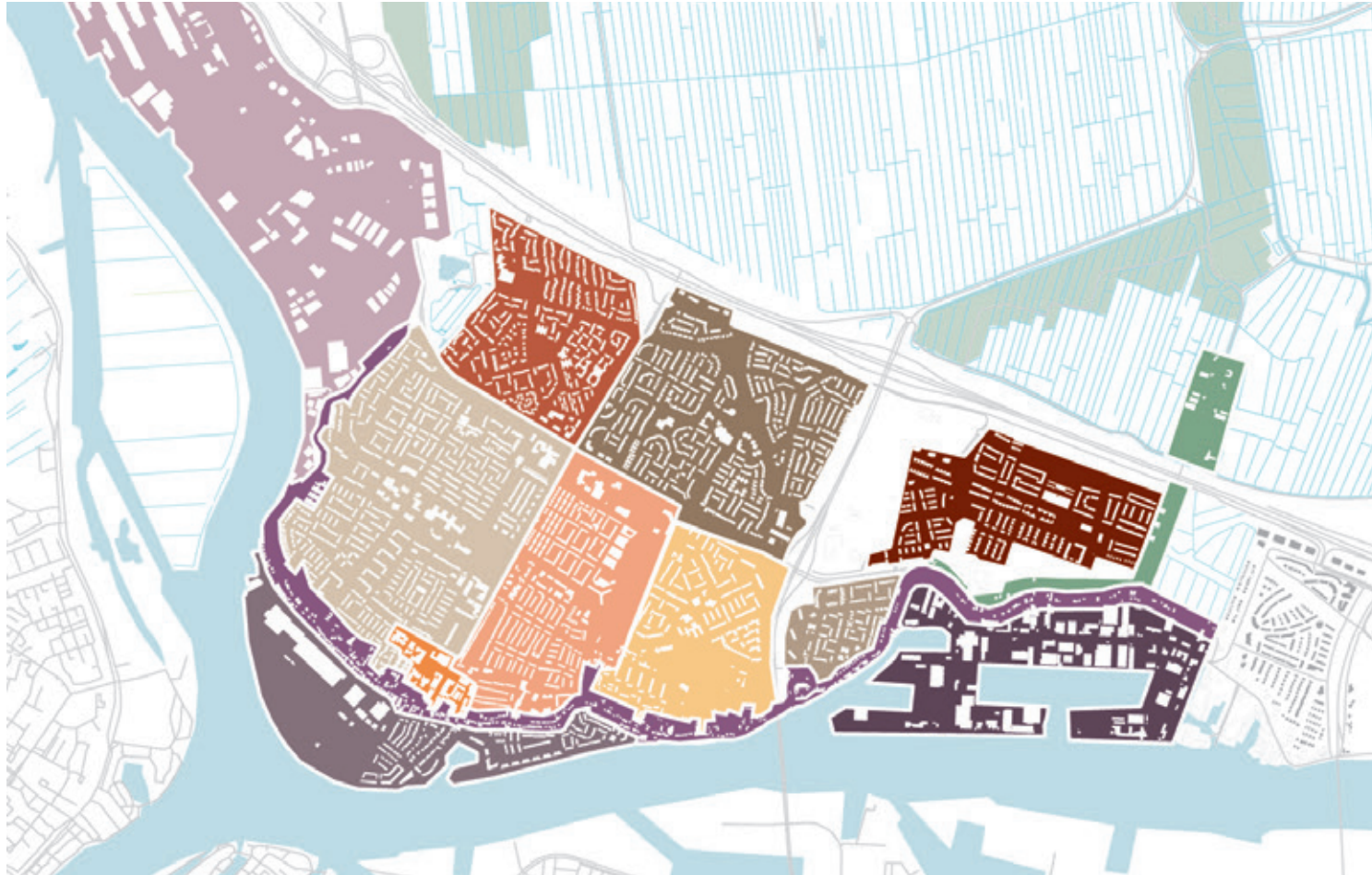
De Barrièrewerking van de gebundelde infrastructuur tussen Papendrecht en het Groene Hart is al eerder aan bod gekomen. Maar ook de N3, een weg met een bovenlokale betekenis, werkt als een barrière. De N3 slijt de gemeente in twee delen.

Zoals eerder al beschreven wordt de wegenstructuur niet altijd ruimtelijk ondersteund door de groenstructuur en beplanting. Vooral langs de Burgemeester Keijzerweg valt het versnipperde karakter op, dit is te verklaren door de verschillende verkeersfuncties die delen van de weg in het verleden hebben gehad

De entrees van Papendrecht laten nogal te wensen over, ze zijn niet helder vormgegeven. Een mooi voorbeeld hiervan is de toegang vanuit het westen via de Burgemeester Keijzerweg; vanaf de snelweg rijdt men door bedrijventerreinen tot het Noordhoekse Wiel zich openbaart. Net op het punt waar men de polder in 'duikt' bevindt zich een bosschage, waardoor de polder, die in Noordhoekse Wiel zorgvuldig is vorm gegeven, niet beleefbaar is. Dit kan markanter en sterker worden ontworpen.

Kans:

- *Het onderscheid in karakter en uitstraling tussen de verschillende wegen kan beter.*
- *Versterken van de entrees van Papendrecht.*

Bebouwing

De plattegrond van Papendrecht is een staalkaart van honderd jaar stedenbouw. Enerzijds is er een rijke verzameling aan oude, historische bebouwing van dijkhuis tot prachtige boerderij. Anderzijds zijn het vooral de planmatige uitbreidingen die in de jaren '30 van de vorige eeuw zijn begonnen en tot op heden doorlopen, die Papendrecht kenmerken. Elke bouwperiode heeft haar eigen stijl, sfeer en ook haar eigen groenblauwe structuur.

Kans:

- *De verschillende tijdstijlen gebruiken om de groenblauwe structuur verder uit te diepen en kleur te geven.*

3.3 CONCLUSIE EN UITGANGSPUNTEN

Onder de verschillende onderwerpen is een reeks aan kansen geformuleerd. Deze kansen zijn in principe ook de knelpunten (een knelpunt formuleert een kans). De conclusie van de analyse van het groen en blauw in Papendrecht is dat de hardware behoorlijk op orde is. Papendrecht heeft een robuuste structuur qua maat en heeft een grote hoeveelheid goed verzorgde groengebieden. De grote winst is te halen in een scherpere programmering van het groen en daar ook specifiek in te worden. Op deze manier kunnen gebieden beter aangepast worden aan het huidige en toekomstige gebruik. Zorg er bijvoorbeeld voor dat mogelijke uitbreiding van sportfaciliteiten plaatsvindt binnen op sport gerichte groengebieden enerzijds en anderzijds de natuurlijke uitstraling van meer op natuur gerichte gebieden behouden blijft door beperkte toevoeging van nieuwe functies. Verder liggen er kansen in het verbinden van de verschillende gebieden. Wat het eerste punt betreft gaat het om de lijnelementen en de parken, bij het tweede punt gaat het zowel om verbindingen die er nog niet zijn, als om verbindingen die er 'op papier' wel zijn maar fysiek nog onvoldoende zijn ontwikkeld.

Uit de inventarisatie en analyse zijn acht uitgangspunten geformuleerd, waaraan het groenblauwe netwerk zou moeten voldoen. Op basis van deze uitgangspunten wordt de visie op het groenblauwe netwerk uitgewerkt. Deze set van uitgangspunten blijft een toets voor het uitwerken van het uiteindelijke raamwerk.

1. Verbindingen maken

Voor het versterken en verbeteren van het groenblauwe netwerk is het leggen van nieuwe en het verbeteren van bestaande verbindingen essentieel. De verbindingen kunnen op diverse niveaus worden

bekeken: regionaal of lokaal, voor de ecologie of voor de mens, voor water of groen, etc., maar moeten zeker ook in relatie tot elkaar worden gezien. In het bijzonder zijn de verbindingen tussen Papendrecht en haar omgeving (Alblasserwaard en de rivier) van belang, maar ook de verbindingen tussen de grote groene parken, de verbindingen tussen verschillende waterlopen en het verbinden van de verschillende padenstructuren.

2. Relatie met de rivier versterken

De rivier is een machtig element en kan veel kleur geven aan Papendrecht. De ligging aan de rivier en het kenmerkende werk-karakter van de rivier, wat uniek en onderscheidend is voor de Drechtstedengemeenten, wordt door de inwoners van Papendrecht te weinig gevoeld. De rivier met haar dijk kan beter worden benut. Hiertoe dienen ook de verbinding naar de rivier, de toegankelijkheid van de dijk én de uitstraling van het buitendijkse gebied verder te worden versterkt.

3. Cultuurhistorie als ruggengraat

De cultuurhistorie is een belangrijke identiteitsdrager voor Papendrecht. De nog aanwezige elementen kunnen worden gebruikt om het netwerk waar mogelijk te structureren en om het netwerk "couleur locale" te geven. De elementen moeten dan wel beleefbaar, bruikbaar en bereikbaar zijn.

4. Sterke ruimtelijke en herkenbare hoofdstructuur

In aanzet heeft Papendrecht een stevige hoofdstructuur. Deze geeft de gemeente een heldere indeling in verschillende "kamers". Deze hoofdstructuur kan sterker, met meer onderling onderscheid. De

Burgemeester Keijzerweg is bijvoorbeeld een hele andere lijn dan de Veerweg.

5. Natuur handhaven, versterken en verbinden

Vooral in de omgeving van Papendrecht is veel natuur aanwezig, dit moet gehandhaafd blijven en waar mogelijk worden versterkt. Er is meer structuur nodig, meer verbindingen tussen de natuurgebieden onderling. Hier wordt ook gepleit voor een goede oost-west verbinding met inprickers de gemeente in.

6. Verbreden van het gebruik van groen en water

Thans worden groen en water wat eendimensionaal gebruikt. Door eenvoudige ingrepen kan dit gebruik worden verbreed. Voorbeelden hiervan zijn de oevers meer inrichten voor vissers, plekken realiseren waar kinderen kunnen bouwen in het groen, meer intensieve vormen van sport in de bossen. Ook het beter toegankelijk maken van groene plekken en het herstellen danwel verbeteren van de onderlinge verbindingen kan het gebruik vergroten. Door te trachten het water meer te koppelen aan recreatieve routes wordt ook de betekenis van het water in het netwerk vergroot.

7. Meer (burger) initiatieven, groen in de tuin, bottom-up

Netwerken spreken zich uit over grote structuren en grotere elementen. Vaak is de gemeente of een waterschap hiervoor aan snee. Tegenover deze top-down benadering staat de bottom-up benadering waarbij burgerinitiatieven worden gestimuleerd. Hiertoe zijn verschillende mogelijkheden, bijvoorbeeld stimuleren van de aanplant van hagen, klimplanten bij schuttingen, vergroenen van oevers, planten van een boom, planten van stuifmeel-, of besdragende planten, etc. Dit kan

het aanzien van Papendrecht enorm veranderen, vooral in die delen van de gemeente waar nauwelijks sprake is van openbaar groen en de groene gebieden vooral privéterrein zijn. Dit geldt voor grote delen van het historisch dijklint (bijvoorbeeld het Westeind). Het stimuleren van groene burgerinitiatieven kan hier een groot verschil maken in de uitstraling.

Ook de overheid kan kleinere locaties inzetten om het groene beeld van Papendrecht te versterken. Mooie voorbeelden zijn het aanleggen van stadslandbouw, of tijdelijke tuinen op braakliggende terreinen. Maar meer groen is ook noodzakelijk voor de waterhuishouding van de gemeente. Door veel verhard oppervlak in tuinen wordt een extra beroep gedaan op de riolering om al het (regen) water af te voeren. Dit leidt tot piekbelastingen in het systeem wanneer er veel neerslag is gevallen in korte tijd. Dit zal door klimaatverandering in de toekomst steeds vaker voorkomen.

8. Klimaatadaptatie in Papendrecht

Het klimaat wordt steeds extremer. De zomers worden warmer en droger en winters warmer en natter. In de zomers regent het minder, maar als het regent, regent het harder hetgeen leidt tot meer wateroverlast. De warmere zomers leidt in versteende gebieden tot hittestress. Bij toekomstige opgaves moeten deze aspecten een integraal onderdeel vormen van de planvorming, hierbij kan men denken aan onderdelen als waterberging, groene gevels, minder verharding, etc.

Een krachtige rivier als frontlijn

Park A15

Authentieke parken

Raster van Lanen

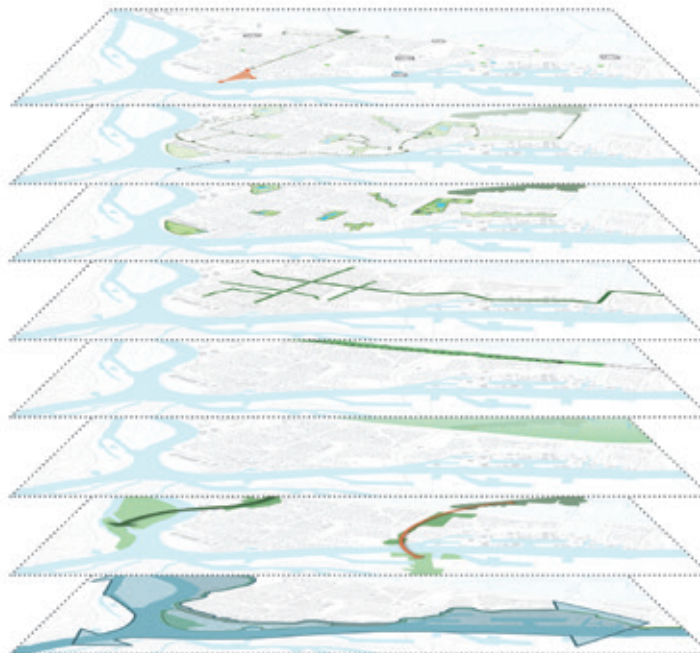
VISIE OP HET GROENBLAUWE NETWERK

4.1 OPMAAT TOT EEN NETWERK

Een netwerk, volgens Van Dale, is een op een net lijkend geheel; een netwerk van draden. Gebaseerd op de analyse, inventarisatie en de opgestelde uitgangspunten bezien wij voor Papendrecht een groenblauw netwerk opgebouwd uit 9 lagen;

1. Een krachtige rivier als frontlijn
2. Het Groene Hart als achtertuin
3. De ankerlijnen
4. Park A15
5. Een samenhangend en onderscheidend raster van lanen
6. Negen authentieke parken
7. Samenhangend netwerk
8. Burgerinitiatief
9. Incidenten en amuzes

Het groenblauwe netwerk voor Papendrecht zal in de volgende paragrafen op een beeldende en hiërarchische manier uiteen worden gelegd. Tevens zullen handreikingen gedaan worden over hoe de uitgangspunten in de verschillende lagen tot uitdrukking kunnen worden gebracht.

4.2 EEN KRACHTIGE RIVIER ALS FRONTLIJN.

De Beneden Merwede en (in mindere mate) de Noord , met de dijk, de achterlanden, wielen en kwelsloten die hiertoe behoren, zijn belangrijke beeldbepalende elementen voor Papendrecht. Er wordt ingezet op een verbeterde beleving van deze wereld.

Met de uitbreidingen van Papendrecht, de ontwikkeling van de havens en de ontwikkelingen op Slobbengors is Papendrecht de relatie met het water meer en meer verloren. De rivier is nu matig beleefbaar. Het tracé van de dijk kent een zeer divers en versnipperd beeld, hier is de rivier beleefbaar, verderop niet meer, sommige delen zijn groen waar andere delen zeer stenig zijn en historische en moderne bebouwing wisselen elkaar af. Enerzijds is deze afwisseling aantrekkelijk, anderzijds geeft het ook een rommelig beeld. Daarbij is op delen de relatie met de rivier geheel verloren gegaan. In de Papendrechtse dijkvisie wordt een uitgebreide analyse opgesteld van het historische dijklint. Feit is dat de dijk het oudste bebouwde deel van Papendrecht is en dat het historische karakter versterkt kan en mag worden.

Delen van de waterstaatkundige dijk zijn relatief nieuw, met de laatste dijkverzwaring zijn er ook dijkverleggingen geweest waardoor nieuwe dijkvakken zijn toegevoegd. Deze dijkvakken kennen een heel ander en eigen karakter ten opzichte van de historische dijkvakken. Deze dijken doen bijna meer denken aan zeedijken dan aan de verweven, subtiele rivierdijken. Door de aanleg van een recreatieve route over de dijk, oud en nieuw, wordt continuïteit in de beleving gewaarborgd en wordt het mogelijk gemaakt om beide typen dijken te beleven en te herkennen.

Voorstel is om de dijk een meer eenduidig karakter te geven met een fraaie route buiten, langs en op de dijk. Deze route is grotendeels aanwezig, ontbrekende schakels zouden moeten worden gedicht.

Binnen, buiten, langs en op de dijk

Door de recreatieve route zowel binnen, buiten, langs als op de dijk te leggen ontstaan er verschillende ervaringen langs de route. Zo kan men ter hoogte van Polder Nieuwland buitendijks wandelen door de natuur, langs de Noord binnendijks genieten van de groene dijk, langs Slobbengors flaneren over hét balkon van Papendrecht aan de rivier, vervolgens buitendijks wandelen richting de Grote Kerk en via een kade of pad op de dijk langs de dijk doorlopen tot aan het grote wiel. Ter hoogte van de Tiendzone kan men zowel genieten van de historische boerderijen op de dijk als van het fraaie stukje polder aan de voet van de dijk.

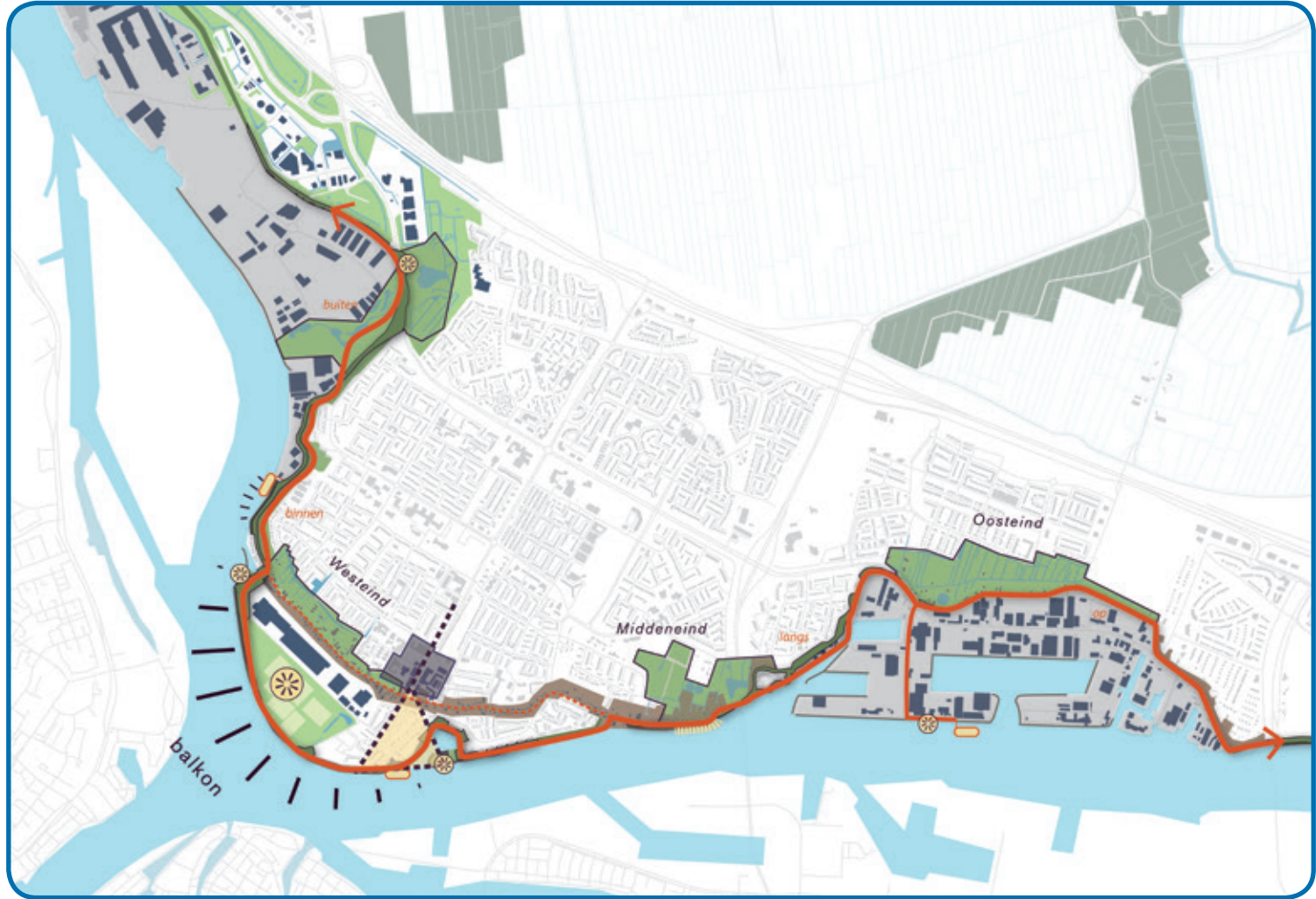
Op plekken waar de dijk nog een sterke visuele relatie heeft met de rivier kunnen verblijfplaatsen worden gecreëerd waar men tijdens een ommetje even kan gaan zitten om te genieten van het uitzicht. Mogelijke locaties hiervoor zijn de monding van de Gantel met zicht op de Sophiapolder, het balkon Slobbengors met uitzicht op Dordrecht, de jachthaven, ter hoogte van de Grote Kerk, en de halte van de waterbus in de Ketelhaven.

Op het Aviolandapad is de fietser te gast. Met respect voor de voetganger, die hier het primaat heeft, zou deze route ook door de fietsende recreant gebruikt kunnen worden. Zo ontstaat ook voor

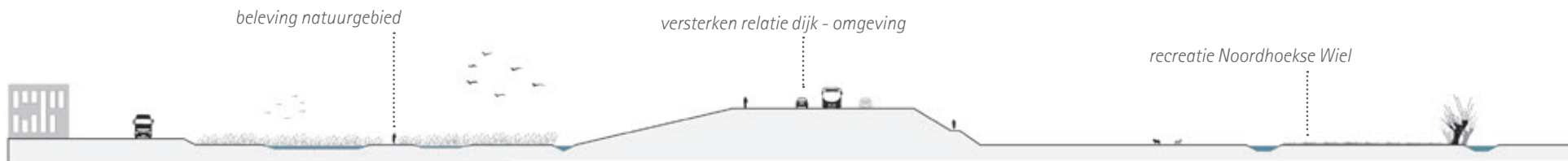
de fietser een recreatieve/ toeristische route langs de rivier, via de Noordhoek, Aviolandapad, Merwehoofd en Havenhoofd.

Annex met het creëren van een doorgaande route kan onderzocht worden wat de kansen zijn om de dijk en het dijk tracé te "vergroenen". Enerzijds zou er buitendijks aan de voet van de dijk kansen liggen om een compacte ecologische zone te maken met riet en oevervegetatie, anderzijds liggen er binnendijks en als het veiligheid technisch mogelijk is op de dijk, kansen om doorgaande groenstructuren te realiseren.

Een goed voorbeeld van een kwaliteitsverbetering langs de dijk is ter hoogte van de Veerdam en de jachthaven waar door middel van nieuwbouw en herprofilering een brandpunt aan de dijk is gecreëerd, een punt waar Papendrecht als gemeente aan de rivier komt. Ook ter hoogte van de Grote Kerk is de beleving van de dijk 'zoals deze zou moeten zijn.' Hier staat de historische bebouwing fraai aan de Merwede. Rond de Tiendzone is de dijk ook vanaf de achterzijde beleefbaar.

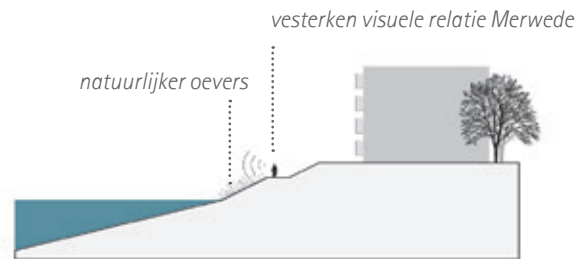
Binnen, buiten, langs en op de dijk

Doorsnede ter hoogte van Burgemeester Keijzerweg - Nieuwland Parc

Doorsnede ter hoogte van Westeind - Nicolaas Beetsstraat

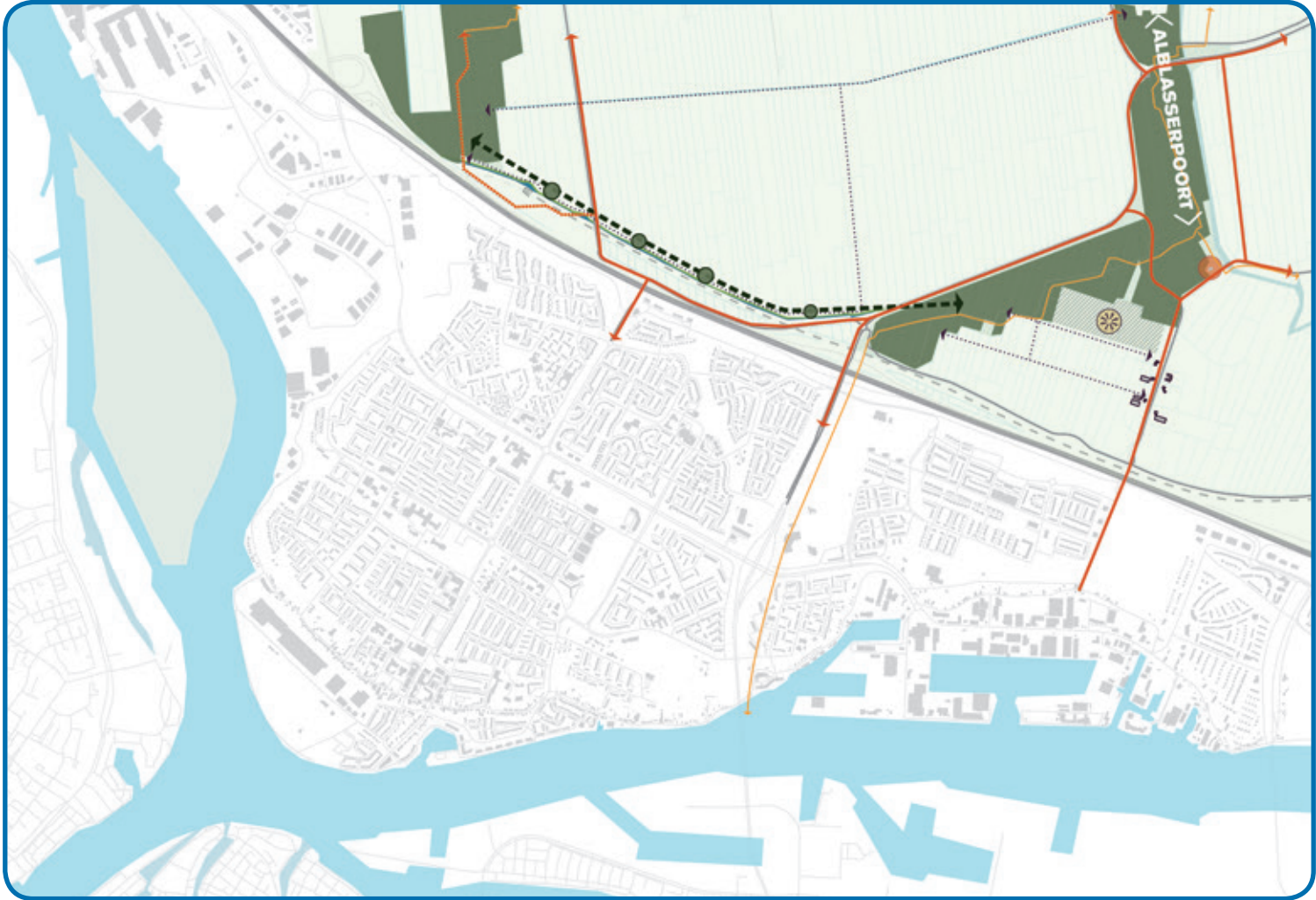
Doorsnede ter hoogte van het Pontonnierspad

Doorsnede ter hoogte van de Kerkbuurt

Doorsnede ter hoogte van het Oosteind

4.3 HET GROENE HART ALS ACHTERTUIN.

Papendrecht is van oudsher met de polder verknoopt, de dijk vormt een van de linten van waaruit de Alblasserwaard is ontgonnen. Heden ten dage staat de relatie tussen Papendrecht en polder echter onder druk door de infrastructuurbundel die wordt gevormd door de hoogspanningsleiding en de A15 en Betuwelijn met bijbehorende geluidsschermen.

Desalniettemin heeft het Groene Hart zowel vanuit ecologisch als vanuit recreatief oogpunt Papendrecht veel te bieden. Het is zaak deze kansen op te pakken en te benutten. Het is een prachtig cultuurhistorisch uitloopgebied voor de stedeling waar de molens nog draaien, de koe nog in de wei staat en de weidevogels broeden. Het is een plek waar je naar hartenlust kunt fietsen en wandelen. Het verbinden van stedelijk en landelijk gebied is door de inwoners van Papendrecht dan ook een veelgenoemde wens. Reden te meer om de matige bereikbaarheid te verbeteren en het gebied beter te benutten.

Hiertoe dient het gebied beter toegankelijk te worden gemaakt door de overkluizingen van de infrastructuurbundel te verbeteren en ook in de polder zelf de recreatieve mogelijkheden te vergroten door bijvoorbeeld de aanleg van boerenlandpaden. Naast de open polders kent het Groene Hart ter hoogte van Papendrecht ook twee bospartijen, het Souburgh- en het Alblasserbos. Ook deze bossen kunnen, bij een betere aansluiting met Papendrecht, intensiever worden benut.

Ecologisch gezien vormt de infrastructuurbundel voor zoogdieren en amfibieën een haast onoverkomelijke noord-zuid barrière, het is

daarom zaak de oost-west lopende verbinding goed op orde te brengen en op het juiste moment kansen te benutten om een noord-zuid verbinding te creëren. De beiden bossen ten noorden van Papendrecht zijn reeds onderdeel van de EHS. Het meest westelijke bos maakt deel uit van een doorgaande verbinding naar de Sophiapolder, vooral voor vogels. Het oostelijke deel kent een doorlopende verbinding de Alblasserwaard in. Wat ontbreekt is een verbinding tussen beide bossen. Belangrijke doelsoorten voor deze verbinding zijn o.a. het ree. Daarnaast zullen er diverse soorten kleine zoogdieren en amfibieën gebruik maken van een dergelijke verbinding.

Om de verbinding te vormen worden twee ideeën geschetst. Enerzijds worden er enkele kleine bospartijen toegevoegd aan het open landschap, deze bieden beschutting aan diverse diersoorten bij de oversteek van west naar oost. Deze bosjes zijn beperkt qua omvang, ze krijgen de breedte van het kavel (35 tot 60 meter) en een gemiddelde diepte van 40 meter, en passen binnen het karakter van de Alblasserwaard. Het type bos is vochtig bos bestaand uit els, es, wilg en enkele populieren.

Anderzijds wordt tussen de bossen een natuurlijke oever gemaakt die extra bescherming biedt voor de kleine zoogdieren en amfibieën. Hier zullen ook insecten en vogels gebruik van maken. Dit kan een relatief smalle strook zijn van 5 meter (over ongeveer 1 kilometer lengte). Het heeft de voorkeur deze natuurlijke oever aan de noordzijde van de doorgaande watergang parallel aan de Betuwelijn te realiseren, dan ligt de oever namelijk op de zuidzijde (zonzijde).

Bijkomend voordeel van deze bosjes en natuurlijke oevers is dat hiermee het zicht vanuit de polder op de harde betonnen randen van de Betuwelijn en A15 wordt verzacht. (N.B. de ideeën die hierboven worden beschreven hebben betrekking op grondgebied van de gemeente Molenwaard)

Recreatief gezien ligt de focus nu vooral op fietspaden en wandelen in de bossen. Boerenlandpaden door de weilanden zullen de gebruiksmogelijkheden voor wandelaars ten goede komen. In het Alblasserbos vormt de Natuur- en vogelwacht Alblasserwaard nu een recreatief knooppunt, zij het met een beperkte doelgroep. Toevoeging van een nieuw op sport en spel gericht knooppunt kan het recreatieve gebruik in het bos verhogen. Dit nieuwe knooppunt kan worden gekoppeld aan het lint van de Matenasche Scheidkade qua bebouwing. De omgeving van dit nieuwe knooppunt zou ecologische en landschappelijke waarde moeten toevoegen aan de bestaande bossen, bijvoorbeeld door een stevig moeraslandschap te creëren.

De huidige entree van het Alblasserbos vanaf het parkeerstrook bij het knooppunt A15/N3 vormt een knelpunt. Veel mensen parkeren hier hun auto en lopen over parallelweg naar bos. Dit is verkeersonveilige situatie. Deze situatie kan verbeterd worden door bijvoorbeeld een bruggetje het bos in te realiseren ter hoogte van het parkeerterrein.

Kleine bosjes in het polderlandschap

Boerenlandpaden vergroten de recreatieve mogelijkheden

Natuurlijke oevers bieden bescherming voor kleine zoogdieren / amfibieën

Verkoop van streekproducten

4.4 DE ANKERLIJNEN

Opgespannen tussen de rivier en het Groene Hart bevinden zich vier zogenoemde ankerlijnen;

- De westgrens van de gemeente
- De Veerweg
- De zone ten oosten van de N3
- De Matenasche Scheidkade

De ankerlijnen vormen belangrijke verbindingen tussen Papendrecht en het Groene Hart en lenen zich voor het verbeteren van deze verbinding. Interessant gegeven is dat deze lijnen elk een eigen karakter hebben.

De westelijke, meer natuurlijke, verbinding is in vorm reeds aanwezig. Lopend vanaf de Sophiapolder in de Noord, via de natuurzone langs bedrijventerrein Nieuwland en het Noordhoekse Wiel tot aan het Alblasserbos West bij Souburgh in de polder vormt dit een belangrijke ecologische verbinding voor vooral vogels. Het gebruik van deze verbinding door zowel mens als dier zou gestimuleerd moeten worden. De aanleg van een pad langs de dijk door het natuurgebied aan de rand van Nieuwland is hiertoe een eerste stap. Tevens zal deze verbinding aan kracht winnen als de natuur zich met de jaren verder ontwikkelt.

De Veerweg is historisch gezien altijd al een belangrijke verbinding geweest tussen Papendrecht aan de rivier en de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Ook nu nog is dit de meest directe verbinding vanuit het centrum naar het Groene Hart. Ter hoogte van de Witte Brug over de A15 en Betuwelijn wijkt het tracé jammer genoeg af van

de historische loop van de Veerweg. Wel liggen er nu de Witte Brug aan vervanging toe is kansen om naast de realisatie van een nieuwe brug ook het historische tracé herkenbaar te maken in het landschap. Om het cultuurhistorische karakter en de recreatieve verbinding te versterken kan een vrijliggend voetpad van centrum tot aan de polder aangelegd worden.

De ankerlijn ten oosten van de N3 doet nu vooral dienst als verbindingroute tussen het Groene Hart, Papendrecht, Dordrecht en de Biesbosch. Langs dit fietspad liggen ruime groengebieden met een (in meer of mindere mate intensief) recreatief karakter; de Biesbosch ten zuiden van Dordrecht en het Alblasserbos in noord Papendrecht. Daartussenin ligt het Oostpolder Park met haar vele sportfaciliteiten. Thans heeft het fietspad een niet al te prettige routing vlak langs de N3. Het verweven van fietspad, sportpark en groengebieden biedt mogelijkheden voor het opspannen van een fraaie sport en spel verbinding, zowel binnen als buiten Papendrecht. Op een lage schaal wordt op deze manier het Oostpolderpark, als brandpunt voor veel reguliere sporten, verbonden met het Alblasserbos waar kansen liggen voor andere vormen van sport en spel als bijvoorbeeld poldersport en een boomkronenpad. Op een hogere schaal blijft deze ankerlijn belangrijk als verbinding tussen de Biesbosch en het Groene Hart.

Ter hoogte van de Matenasche Scheidkade is recent een nieuwe voet-/fietsbrug gerealiseerd die goed functioneert als fietsverbinding tussen Papendrecht en het Groene Hart. Ook de Matenasche Scheidkade is een historische verbinding tussen dijk en polder. De route in de Vriesenpolder functioneert niet optimaal door de aanwezigheid van veel agrarisch- en sluisverkeer (getracht is de meest optimale situatie voor de fietser te bereiken, binnen de kaders van de huidige verkeerssituatie). Het karakter van de Matenasche Scheidkade als landschappelijke kade en grens van de Papendrechtse Polder kan door middel van vormgeving sterker benadrukt worden.

Vervangen van de witte brug biedt kansen voor het versterken van de Veerweg als ankerlijn

Een fraai fietspad kan groen, sport en spel verweven

Het Alblasserbos biedt kansen voor de aanleg van een boomkronenepad

Goed functionerende fietsverbinding Matenasche Scheidkade

Poldersport als een mogelijk recreatieve functie in de Vriesenpolder

In de Vriesenpolder ondervinden fietsers hinder van sluip en agrarisch verkeer

4.5 PARK A15

De infrastructuurbundel gevormd door de hoogspanningsleiding en de A15 en Betuwelijn met bijbehorende geluidsschermen werd in paragraaf 4.3 al geschetst als hinderlijke barrière tussen Papendrecht en het Groene Hart.

Door wet- en regelgeving omtrent contouren bevindt zich rondom en binnen deze bundel een schat aan ruimte. Nu wordt deze ruimte gekenmerkt door veelal loze open plekken afgewisseld met wat bosschages, al met al een wat ongere plek.

Maar hier ligt een unieke kans voor Papendrecht om een polderpark met een lengte van meer dan 3,5 kilometer te ontwikkelen door deze loze open plekken en bestaande groene ruimtes aan beide zijden van de infrastructuurbundel aan elkaar te koppelen!

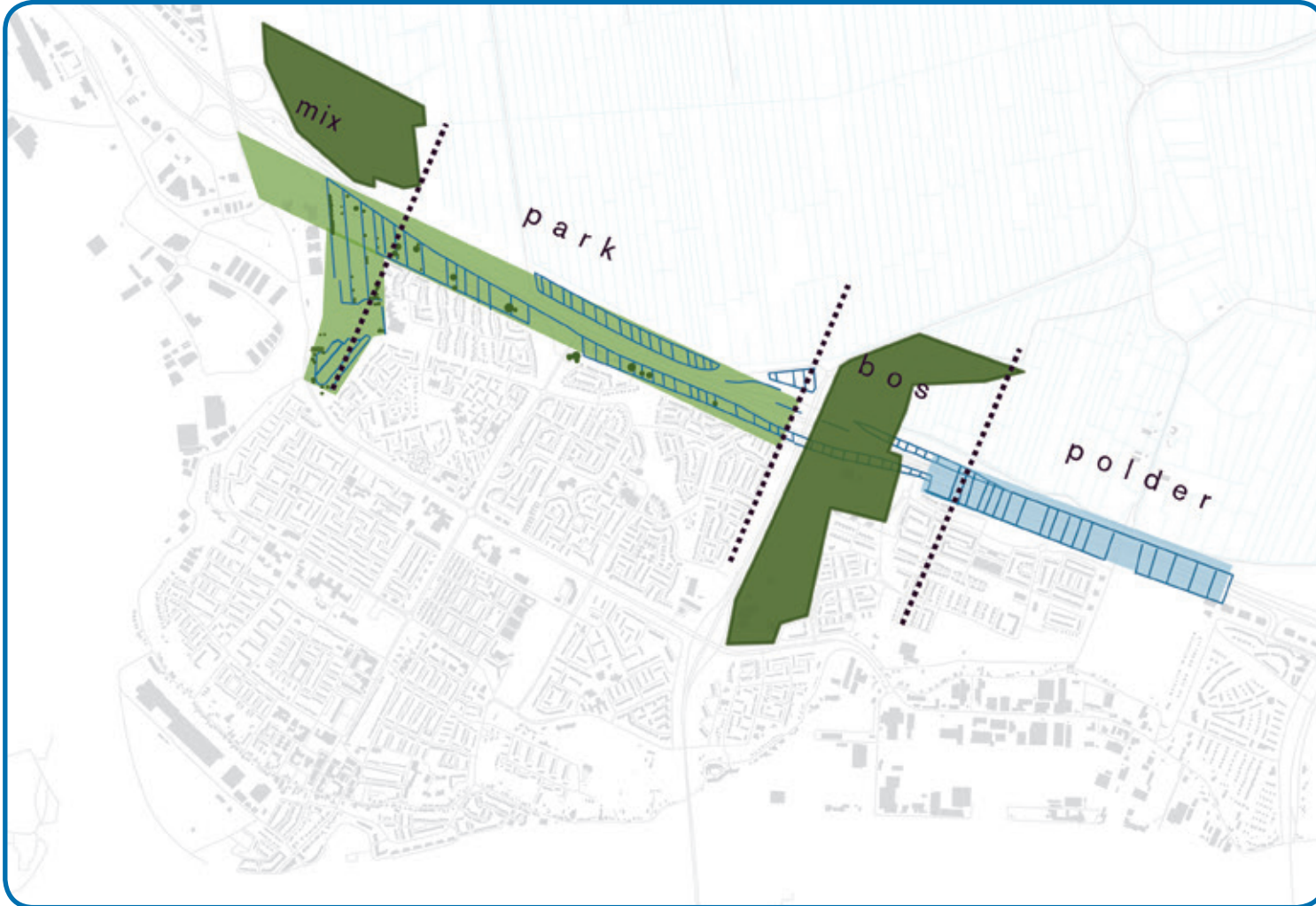
Hier kan een langgerekt landschappelijk park ontstaan, geënt op de historische polderstructuur. Zo wordt de barrière van de A15, de Betuwelijn en de hoogspanning geslecht, en de polder letterlijk tot de achtertuinen van Papendrecht doorgezet. Het A15-park als eenheid zal de negatieve intonatie van de barrièrewerking van de A15 en de Betuwelijn ombuigen tot een positief geluid, een echte kans!

Delen van de A15 zone lenen zich voor meer luidruchtige vormen van recreatie

Bruggen, sloten, weilanden en knotwilgen kenmerken een polderpark

Binnen dit park krijgt de doorgaande fietsroute parallel aan de A15 ook meer betekenis als recreatieve route die ter hoogte van de 4 overkluizingen van de infrastructuurbundel aansluit op zowel Papendrecht als het Groene Hart. Door het vergroten van de recreatieve (en gebruiks)mogelijkheden van het gebied ontstaat bij inwoners van Papendrecht een positievere associatie met de zone. Het wordt onderdeel van een 'rondje om' en het kan diverse functies in zich opnemen.

Qua sfeer zal het A15 park aansluiten op de poldersfeer van het Groene Hart: watergangen, gebiedseigen fruitbomen, kleine bospartijen, oever- en rietvegetatie maken hier het park. Daarnaast zal het inspelen op bestaande kwaliteiten en op de aanpalende gebieden. Zo zal het westelijk deel van het park aansluiten op het Noordhoekse Wiel en het Alblasserbos west en daarmee een meer natuurlijk karakter krijgen met polderkavels afgewisseld met opgaande beplantingen. Tussen het Alblasserbos west en oost zal het park meer een polderkarakter krijgen, veel sloten, natuurlijke oevers met fruitbomen of een elzensingel. kleine bospartijen zullen hier de ecologische verbinding tussen beide bossen versterken. Ter hoogte van de Veerweg wordt de historische ligging van de Veerweg benadrukt door "de driehoek" uniform in te richten als een rietmoeras of als een waterplas.

Ter hoogte van het Alblasserbos zal relatie gezocht worden met het sportpark Oostpolder en zullen wat intensiever vormen van recreatie een plek kunnen krijgen. De Vriesenpolder is bepalend voor het karakter van het oostelijk deel van het A15 park.

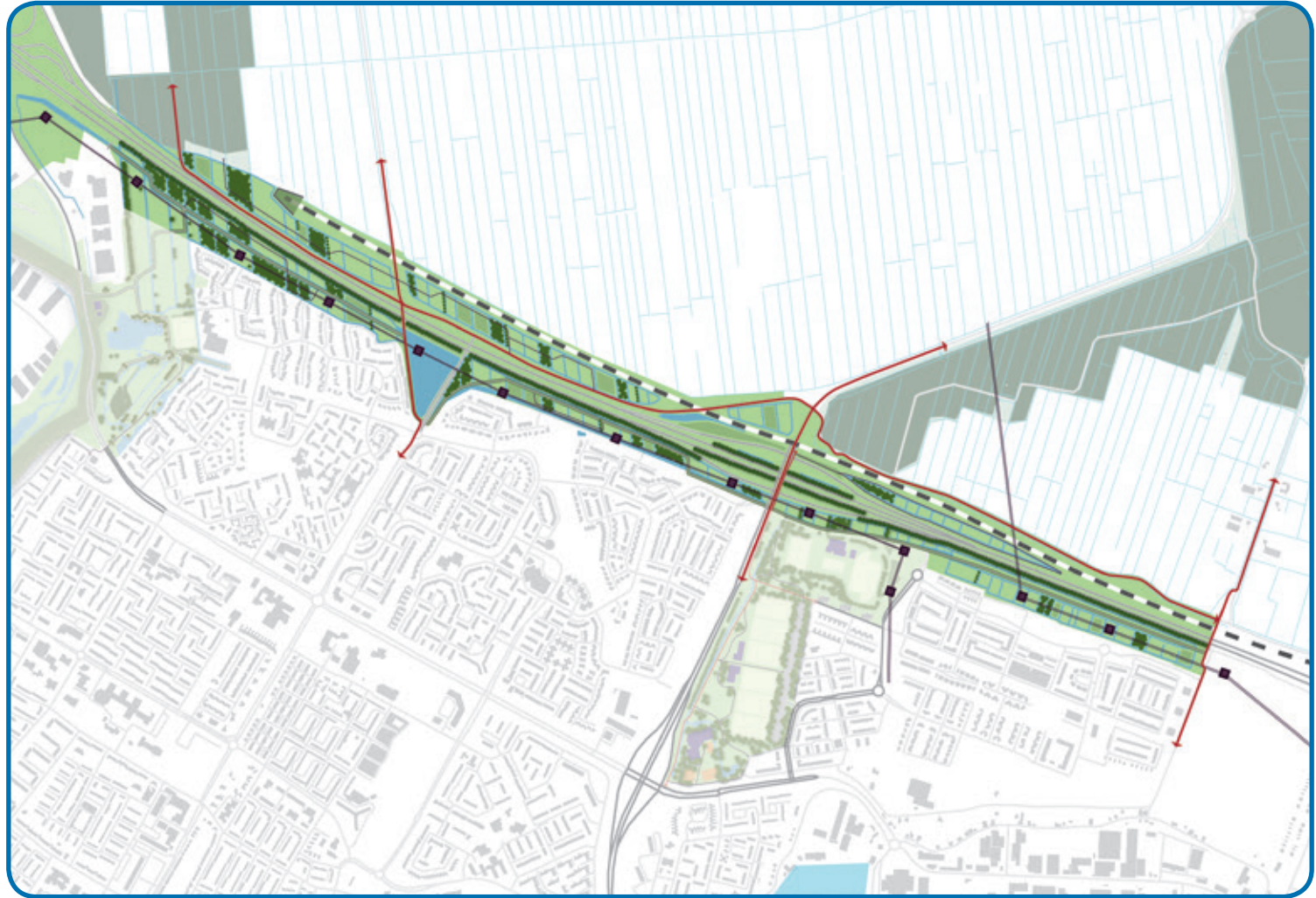
Om de continuïteit van het park te vergroten is het opheffen van barrières op termijn van groot belang. Zo ligt er in het park een bedrijventerrein dat als het ware een "stop" in het park vormt en ter hoogte van de atletiekbaan ligt het parkeerterrein van korfbalvereniging PKC midden in het park. Beide elementen zouden op den duur moeten kunnen worden verplaatst. Ook sommige oversteekmogelijkheden van doorgaande wegen zijn beperkt of sluiten slecht aan op het park. Hier zijn verbeteringen wenselijk.

Van belang is wel in het oog te houden dat deze zone een buffer (voor geluid en fijnstof) vormt tussen (de snelweg en de aangrenzende woonwijken. De geluidwering wordt geregeld met het geluidscherm dat van west tot oost Papendrecht langs de A15 is aangelegd. Desalniettemin zijn de begroeiing en de oude geluidswal, die er ter hoogte van Noordhoeksewiel nog ligt, voor de bewoners belangrijk. Deze oude geluidswal heeft echter geen geluidwerende functie meer.

Over de grenzen van Papendrecht heen gekeken.

Het idee voor het A15 park, zoals het in deze visie wordt gepresenteerd, strekt zich uit over twee gemeentes: Papendrecht en Molenwaard. Het A15 park dat in deze visie is 3,5 kilometer lang is, zou ook kunnen worden doorgezet in Sliedrecht. Ook hier ligt aan beide zijden van de A15 tussen snelweg en bebouwingsgrens een zone die als polderpark ingericht kan worden. De continuïteit van het A15 park wordt vergroot door het te verlengen richting Sliedrecht.

Bovendien staan Sliedrecht en Papendrecht voor vergelijkbare opgaves als het gaat om het verbeteren van de verbinding met het Groene Hart. Sliedrecht heeft ambities om een recreatief knooppunt met sportvoorzieningen te realiseren in het Groene Hart. Ook hier kan aansluiting mee worden gezocht.

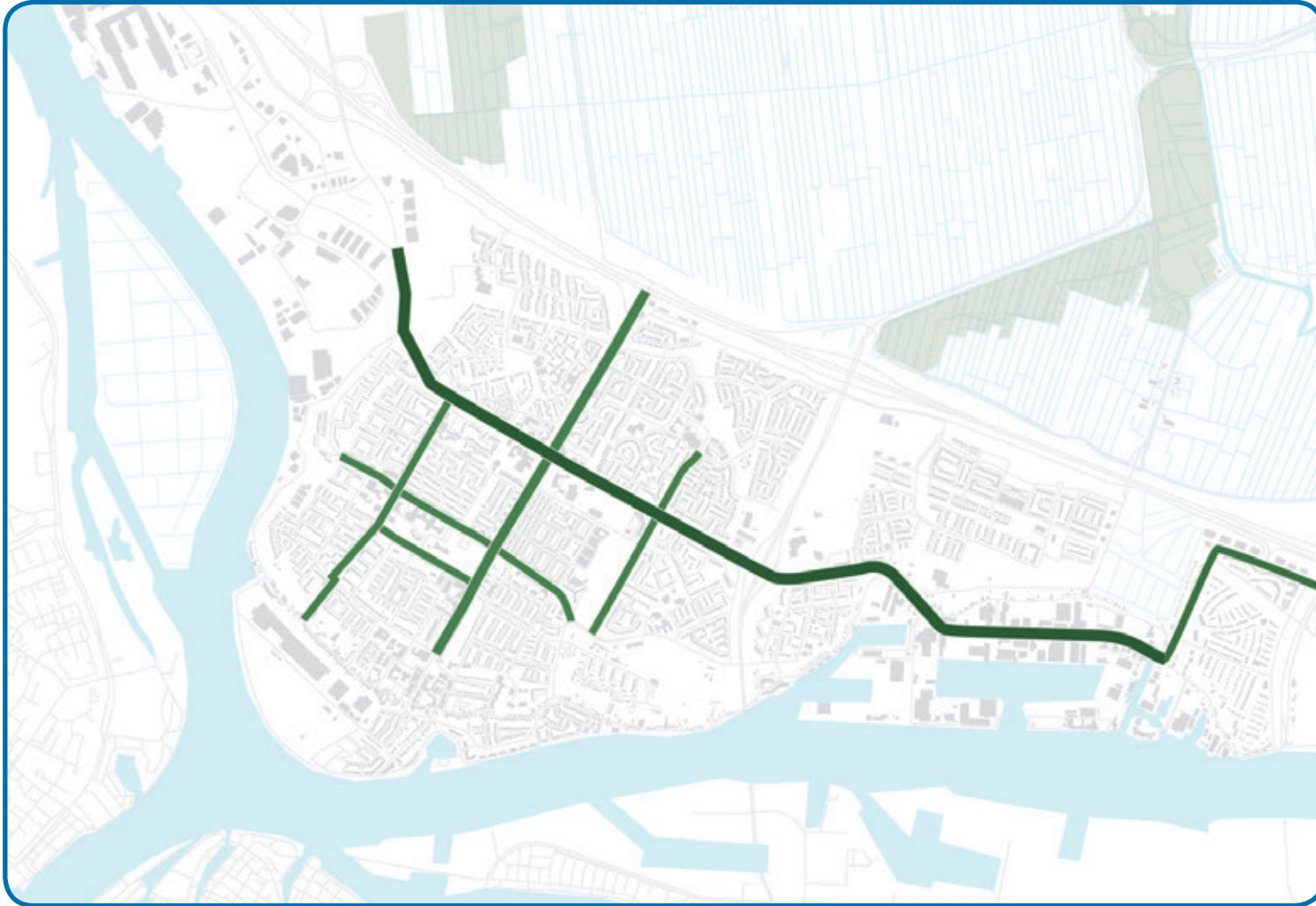
Park A15

Impressie noordrand A15 park. De polderstructuur van het park sluit aan op het Groene Hart en vormt visueel één geheel.

Impressie zuidrand A15 park. De polderstructuur geeft het park een opener karakter

4.6 SAMENHANGEND EN ONDERSCHIEDEND RASTER VAN LANEN

De belangrijke wegen in Papendrecht staan stevig in de beplanting en vormen zo een sterk raster van lanen. Binnen dit raster vormen de Burgemeester Keizerweg (als entree) en de Veerweg (als historische verbinding met de polder) de belangrijkste lijnen.

Burgemeester Keizerweg

De Burgemeester Keizerweg kent een zeer breed, maar enigszins versnipperd profiel. Als entree van Papendrecht kent de weg thans een te divers beeld waarbij men eerst door een bedrijventerrein rijdt, vervolgens over een dijk, langs een busstation, langs achterkanten, kruisingen, meer achterkanten, een dijk een bedrijventerrein etc.

Landschappelijk gezien kent de Burgemeester Keizerweg drie deelgebieden en twee keer een momentum dat de overgang naar het volgende deelgebied zichtbaar maakt:

1. Het eerste deelgebied is het stuk waar de Edisonweg overgaat in de Burgemeester Keizerweg. De route voert door bedrijventerreinen aan weerszijden. Dit gebied is weinig specifiek voor Papendrecht.
2. Het eerste momentum ontstaat daar waar men over de dijk rijdt en aan de ene kant de ecologische zone in polder Nieuwland en aan de andere kant het polderpark Noordhoekse Wiel overziet.
3. Vervolgens 'duikt' men de polder in, het woongebied van Papendrecht. De wijken worden afgeschermd door bosschages en hebben geen duidelijk 'gezicht' naar de weg toe. Hierdoor kent Papendrecht een weinig heldere entree. Het profiel van de weg door de polder is breed en rijkelijk beplant met bomen, maar kent weinig structuur want op het ene stuk staan bomen in een strakke lijn, op het andere stuk staan bomen in groepen.

Ook staan er diverse soorten. In de polder (het woongebied) zijn twee kruisende lijnen evident aanwezig, te weten de Veerweg en de N3.

4. Na het passeren van de Kluifrotonde en het Oostpolderpark volgt het tweede momentum, men rijdt de dijk weer op en overziet een stuk van de Tiendzone.
5. Vervolgens rijdt men 'buitendijks' verder over de Ketelweg door bedrijventerrein Oosteind. De weg wordt er geflankeerd door twee stevige rijen van platanen.

Burgemeester Keizerweg, huidige situatie

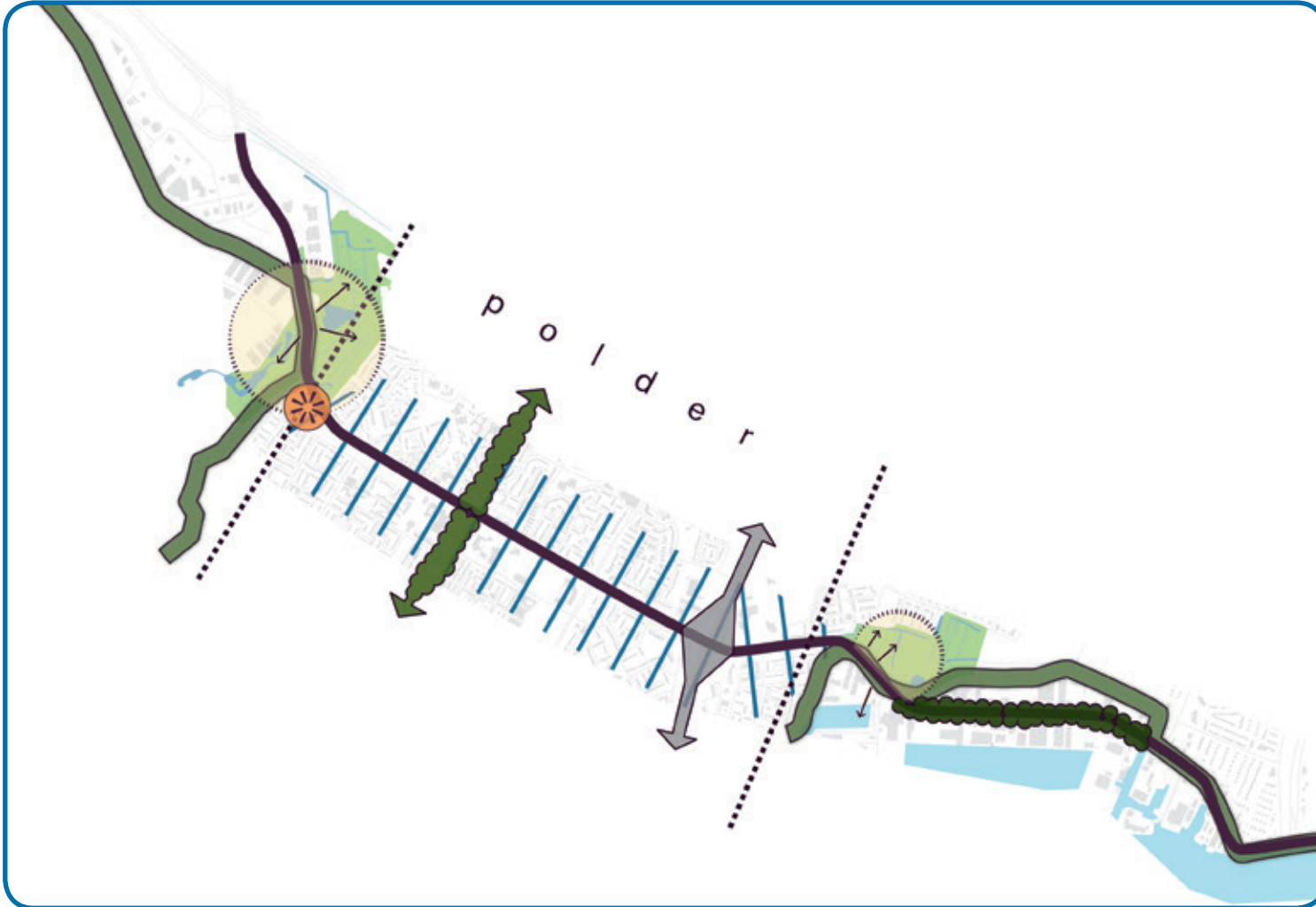
De kansen voor het verbeteren van de uitstraling van de Burgemeester Keizerweg zijn er! Door de weg een parkway-achtig karakter te geven, met verspreid staande bomen en een prominentere rol voor de waterpartijen, krijgt de weg meer de allure die past bij een hoofdweg door Papendrecht. De entree van Papendrecht moet hiervoor worden verhelderd en het profiel moet worden ontsnipperd.

Hiertoe wordt het volgende voorgesteld;

1. Langs het stuk Edisonweg/ Burgemeester Keizerweg tussen de bedrijventerreinen worden bomen geplant om het gebied een eigen gezicht te geven en het contrast met het momentum op de dijk te versterken.
2. Bij het eerste momentum op de dijk is vooral het uitzicht en de ervaring van de dijk en het hoogteverschil met de polder van essentieel belang. Dit is reeds op orde en dient behouden te blijven. Het zou een meerwaarde zijn wanneer het depot van het Waterschap Rivierenland langs de dijk hoogwaardiger wordt ingericht of getransformeerd tot een gebiedje met een hoogwaardigere uitstraling en meer doorzichten.
3. In de polder krijgt de Burgemeester Keizer weg een eigen eenduidige verschijningsvorm die past bij de allure van de toegang tot Papendrecht. Er worden rijen bomen van verschillende soorten geplant, Er wordt ook meer ruimte gegeven aan het water, met natuurvriendelijke oevers en bloemrijk grasland. De bestaande bomen worden zoveel mogelijk opgenomen in de te realiseren rijen. Ter hoogte van de oude molenfundering in

de wijk Westpolder wordt een markante plek gemaakt die de voorbijganger welkom heet in Papendrecht.

4. Ter hoogte van het tweede momentum op de dijk, ter hoogte van de Tiendzone is de beleving van de historische dijk in het geding. Het is van belang dat blijvend wordt ingezet op de herkenbaarheid van de dijk en bijbehorende historische polderrestanten.
5. De Ketelweg ligt buitendijks en heeft een sterk eigen karakter dat er goed uitziet.

Burgemeester Keizerweg, schets

Westelijke entree en polder, huidige situatie

Westelijke entree en polder, schets

Impressie van de transformatie rondom de Burgemeester Keizerweg

De Veerweg

De Veerweg vormt historisch gezien een belangrijke verbinding tussen dijk en polder, maar ook verkeerstechnisch vervult de Veerweg een belangrijke rol. Het profiel van de Veerweg is voor een groot deel reeds goed op orde met rijen lindes. Afhankelijk van de breedte van het profiel zijn dit 2 tot 4 rijen. Richting het centrum, ter hoogte van het voormalig busstation (Den Briel), verdwijnt deze doorgaande beplanting helaas deels. Om de herkenbaarheid van de weg te vergroten is het voorstel dit terug te brengen tot 2 rijen lindes langs de hele Veerweg. Hiervoor is een herprofilering nodig tussen de Vondellaan en de entree van het centrumgebied. Om het cultuurhistorische karakter en de recreatieve verbinding te versterken kan een vrijliggend voetpad van centrum tot aan de polder worden aangelegd.

Doorsnede mogelijk profiel Veerweg

Veerweg, huidige situatie

Veerweg, schets

Overige lanen

De overige lanen in het raster zijn veelal sterk in zichzelf. Belangrijk is om goede keuzes te maken ten aanzien van beheer, onderhoud en ontwikkeling van de lanen. Voor de ontwikkeling van de lanen is het belangrijk de bomen zowel boven- als ondergronds de ruimte te bieden om te groeien. Middels gericht beheer kan de identiteit versterkt en de herkenbaarheid worden vergroot.

Enkele wegen binnen het raster zijn nog niet of slechts matig beplant, zoals bijvoorbeeld de Jan Steenlaan, de Vrijheer van Eslaan en de Edelweisslaan. Om deze deel uit te laten maken van het raster van lanen zullen deze sterk moeten worden aangezet met bomen.

Vrijheer van Eslaan

Binnen de laanstructuur van Papendrecht is de Vrijheer van Eslaan een zwakke schakel omdat de beplanting hier afwezig is. De brede grasberm biedt mogelijkheden tot het aanplanten van een stevige bomenrij waarmee de Vrijheer van Eslaan onderdeel wordt van het voor Papendrecht kenmerkende raster van lanen.

Impressie Vrijheer van Esloan. Aanplant van bomen in de middenberm maakt deze onderdeel van het netwerk van lanen

Edelweisslaan

Binnen het raster van lanen neemt de Edelweisslaan een bijzondere plek in, De laan doorsnijdt het voor Papendrecht zo belangrijke dijklint. Op dit kruispunt is de doorgaande route richting Pontonniersweg zo dominant dat de continuïteit van het dijklint op dit punt verloren gaat. Ook het zicht op het groengebied in de oksel van de Edelweisslaan/ Kraaihoek/ Kerkbuurt gaat deels verloren door de beplanting langs de infrastructuur. In een ideale situatie vormt het cultuurhistorisch waardevolle dijklint een continue herkenbare route met een visuele relatie tussen dijk en (groen) achterland. Het voorstel is daartoe om op dit kruispunt de twee kruisende structuren even belangrijk te maken. Het tracé van het dijklint moet herkenbaar zijn als doorgaande lijn en waar mogelijk wordt het zicht op de cultuurhistorische elementen gewaarborgd/hersteld. Bij de herprofilering moet ook gekeken worden naar de beplanting langs de Edelweisslaan/ Pontonniersweg. Deze moet ondergeschikt zijn aan het dijklint. Het dijklint is de continue lijn en daarom kan er geen doorlopende begeleidende bomenrij het dijklint kruisen. Een mogelijke oplossing is om als stelregel de begeleidende beplanting langs infrastructuur altijd op polderniveau te plaatsen om de overgang te benadrukken.

In de huidige situatie is de Edelweisslaan dominant over de dijk. Er is geen zicht op cultuurhistorie

In de ideale situatie vormt de dijk een doorgaande structuur

Edelweisslaan, schets

4.7 NEGEN AUTHENTIEKE PARKEN

Papendrecht heeft een groot aantal forse stadsparken met ieder een eigen identiteit. Binnen het groenblauwe netwerk wordt voorgesteld de karakters van de verschillende parken te versterken en daarmee de verschillen te vergroten, met andere woorden de authenticiteit per park te verhogen. Hiermee wordt de herkenbaarheid vergroot.

Noordhoekse Wiel

Het Noordhoekse Wiel is een park waar de natuur overheerst. De mens is te gast, maar meer dan welkom. Verdere ontwikkeling van dit park zal ook moeten zijn gericht op het doorontwikkelen van natuurwaarden, ook in relatie tot de ecologische verbinding zoals besproken in paragraaf 4.4. Ook cultuurhistorisch gezien is het park van waarde, met het wiel als tastbare herinnering aan de strijd tegen het water, de ruïne, de polderstructuur (met boezem) en de achterkade. Deze cultuurhistorische waarden moeten behouden blijven. Een grote kans voor deze plek is educatie, zowel op het vlak van de natuur als de cultuurhistorie.

Gelegen aan de Burgemeester Keijzerweg vormt het Noordhoekse Wiel een belangrijk onderdeel van de entree van Papendrecht. Vanaf de weg kijkt men hier uit over de historische polder alvorens men naar beneden Papendrecht in duikt. In het park komt het polderkarakter sterk naar voren. Dit is een kwaliteit. Onderhoud en beheer moet zich richten op het sterker aanzetten van de polderstructuur, onder andere door losstaande beplantingen op de kavels te vervangen door lijnvormige beplantingen langs sloten en kavelgrenzen.

Het realiseren van doorkijken in de bosschage langs de Burgemeester Keijzerweg maakt het momentum van het Noordhoekse Wiel voor de entree van Papendrecht nog sterker en verbindt tegelijkertijd het wiel weer (visueel) met de dijk.

Het Noordhoekse wiel moet ook worden aangesloten op de A15 zone. Dit betekent dat de fysieke barrière die de twee gebieden van elkaar afsluit (een wal met bosschages) moet worden geslecht.

In de tijd kan overwogen worden om de volkstuinten opnieuw te rangschikken zodat het Noordhoekse Wiel beter aansluit op haar omgeving. De volkstuinten vormen dan als het ware een overgangszone richting het bedrijventerrein aan die zijde.

Noordhoekse Wiel, huidige situatie

Noordhoekse Wiel, schets

Slobbengors

Sportpark Slobbengors kent net als het Park Oostpolder een sterk besloten binnenwereld die nagenoeg onzichtbaar is vanaf de dijk. Het park profiteert niet van de prachtige ligging aan de rivier en is niet uitnodigend voor de recreant. Hier ligt een fantastische kans voor Papendrecht om een groen balkon voor de gemeente te ontwikkelen op het drie-rivierenpunt, centraal in de Drechtsteden. Een stadspark gelegen aan de rivier en pal naast het centrum als "the place to be" gedurende de zomermaanden.

Voor de korte en middellange termijn zal door de gemeente geïnvesteerd worden in de faciliteiten op het sportpark zoals onder andere kunstgras voor de voetbalvereniging. Ook wordt rondom de inpassing van het nieuwe hoofdkantoor van Fokker een deel van Slobbengors heringericht tot park. Hierdoor is al sprake van een versterking van het groenblauwe netwerk.

Aangezien het park op het drie-rivieren punt zo'n bijzondere plek is voor Papendrecht hebben we enkele toekomstscenario's opgenomen die het park tot een parel voor de gemeente zou kunnen transformeren. In deze visie worden drie schetsen gepresenteerd voor Slobbengors op de lange termijn, die bedoeld zijn om te inspireren.

Twee van de drie schetsen van een mogelijke toekomst voor Slobbengors gaan uit van een situatie zonder sportvelden. Dit is een gedachte die de kans in beeld brengt hoe een uniek groen balkon langs de Merwede gecreëerd kan worden. In alle modellen wordt er ruimte gereserveerd voor de nieuwe kantoorlocatie van Fokker.

Slobbengors, huidige situatie

De drie modellen:

- Model sport: dit model zoekt naar een combinatie tussen de ontwikkeling van sport, een sterkere relatie met de rivier en de ontwikkeling van een park. Hiertoe wordt de dijk ontwikkeld tot een op zichzelf staand element waar men overheen kan wandelen en fietsen met zitgelegenheden vanwaar men kan genieten van het uitzicht op de rivier, de ark en het oude centrum van Dordrecht. De kruin van de dijk wordt aangezet met statige bomen. De sportvelden worden binnendijks langs de industrieweg geconcentreerd, de zone tussen dijk en sport kan dan getransformeerd worden tot een parkzoom met ruimte voor wandelen en bijvoorbeeld picknicken en spelen.
- Model park: dit model gaat uit van het op lange termijn verplaatsen van de sportvelden naar het oostpolderpark. De ruimte die dan ontstaat kan gebruikt worden voor het creëren van een fantastisch stadspark aan het water. De binnenzijde van de dijk wordt omgevormd tot een zeer flauw talud wat mensen uitnodigt om te gaan zitten, zonnen en picknicken. Water aan de binnenzijde van de dijk zorgt 's zomers voor een aangenaam klimaat en kan in de winter dienen als schaatsplas. In alles leent het park zich om het bruisende hart van Papendrecht aan de rivier te worden.

- Model natuur: ook model natuur gaat uit van het op lange termijn verplaatsen van de sportvelden. De dijk wordt hier teruggelegd waardoor ruimte ontstaat voor de ontwikkeling van een dynamisch natuurgebied met verschillende eilanden verbonden door fraaie bruggen. De dynamiek van het water maakt dat delen van het gebied soms onder zullen lopen en niet meer begaanbaar zijn. Dit zorgt voor spanning en avontuur, een park dat er elk jaargetijde anders uit ziet, waar men op ontdekking kan gaan.

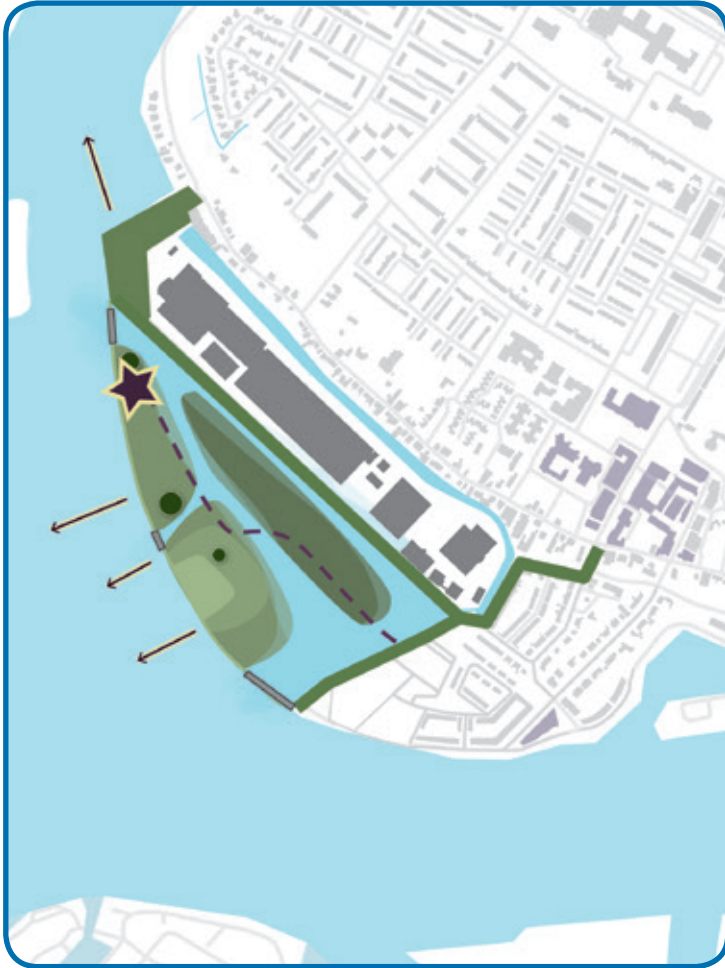
De schetsen laten zien wat er allemaal mogelijk zou kunnen zijn op de lange termijn, wanneer in de toekomst een keuze gemaakt zou worden om de volle potentie van Slobbengors als uniek balkon aan de Merwede te benutten. De gemeente zal ook hier niet zelf het initiatief nemen om een dergelijke ontwikkeling in gang te zetten.

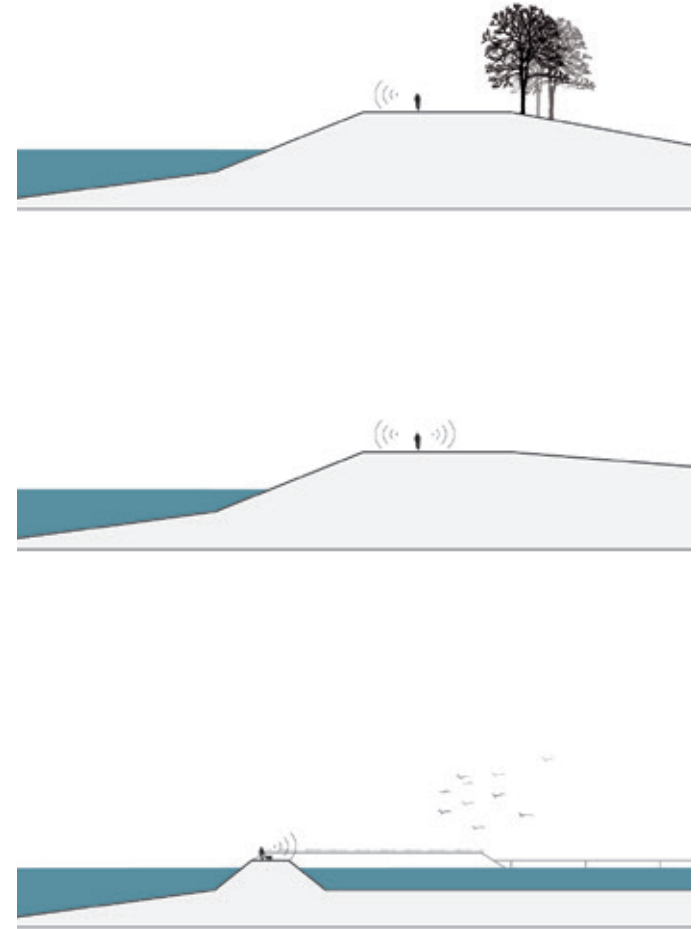
Slobbengors, schets model sport

Slobbengors, schets model park

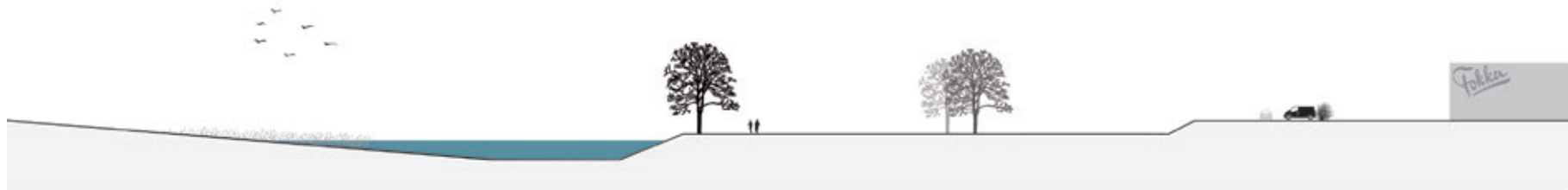

Slobbengors, schets model natuur

Slobbengors, mogelijk profiel model sport

Slobbengors, mogelijk profiel model park

Slobbengors, mogelijk profiel model natuur

Park Wilgendonk

Park Wilgendonk wordt, door de ligging op een voormalige kreekrug, in deze visie ook wel het Kreekrugpark genoemd. Het park is een intensief gebruikt buurtpark met veel verbindingen naar de omgeving en een centrale speelplek als ontmoetingspunt in de wijk. Hoewel het stedenbouwkundig gezien een mooie geste is geweest het park vrij te houden van bebouwing, zou het kreekrug karakter in het park sterker mogen terugkomen zodat de eigen identiteit nog duidelijker wordt en er meer eenheid ontstaat. Bijvoorbeeld door in het park meer eenheid te creëren met een heldere doorgaande routing en een goede aansluiting op het A15 park en de Achterdijk kan het (kreekrug)park Wilgendonk een belangrijke schakel in het groenblauwe netwerk van Papendrecht worden.

De aansluiting op het A15 park, via de Achterdijk is thans een smalle, donkere en haast overwoekerde doorgang. Het huidige natuurlijke pad kent zeer hoog opgaande oeverbeplanting en overhangende takken van bomen aan weerszijden van het pad wat als hinderlijk wordt ervaren. Verder is het pad na perioden van regenval minder begaanbaar. Door een eenvoudige ingreep als het toepassen van een halfverharding op het pad en een enkelzijdige beplanting van knotwilgen wordt deze verbinding al een stuk aantrekkelijker.

De verbinding tussen het A15 park en park Wilgendonk wordt verbeterd door de huidige bosschage tussen het park Wilgendonk en het A15 park te transformeren in een waterpartij of onderdeel te maken van de polderstructuur van het A15 park.

Park Wilgendonk, huidige situatie

Park Wilgendonk, schets sloten

Park Wilgendonk, schets vijver als parkentree

Impressie Achterkade. Het opknappen van de achterkade zorgt voor een fraaie verbinding tussen park Wilgendonk en het A15 park.

Het Vondelpark

Het Vondelpark is een cultuurhistorische parel van jonge leeftijd. Dit park is een park voor genietters, kort gras, strakke hagen en bloemrijke perken. Hier kan men zitten, verblijven, flaneren en een rondje lopen. Het Vondelpark ligt centraal in Papendrecht en leent zich voor meer activiteit. Het park ligt aan de voorzieningszone Van der Palmpadgebied, deze relatie zou versterkt mogen en kunnen worden. Zo kan het park door de verschillende scholen gebruikt worden voor buitenactiviteiten.

Het Vijverpark

Het Vijverpark is een park om te flaneren en een park voor (zomerse) activiteiten als het Vijverparkfeest. Hier loop je een rondje, ga je even zitten en kijk je naar het water, de fontein en vooral de voorbijgangers. Het Vijverpark biedt ook een fraai uitzicht voor vele omwonenden. Het Vijverpark is in haar huidige vorm al goed, maar het effect mag worden versterkt. Er liggen kansen om meer te doen met het water. Initiatieven om iets te organiseren met een water-component zouden bij uitstek in het Vijverpark kunnen plaatsvinden.

Park Oostpolder

Park Oostpolder is een echt sportpark en biedt onderdak aan verenigingen voor voetbal, tennis, korfbal en atletiek. Helaas toont het park zich niet als zodanig aan de omgeving. Het park moet veel meer activiteit uitstralen. Dat moet er vanaf spatten! Wanneer men langs het park fietst of loopt, moet met zien wat er gaande is en wordt men verleid en verlokt om ook hier te gaan sporten. Er zou meer samenhang moeten zijn tussen de verschillende sportterreinen in het park. De verschillende verenigingen zouden meer met elkaar verweven moeten zijn in één groene setting die sportiviteit uitstraalt en stimuleert, met oog voor bijzondere natuurwaarden in het park zoals de orchideeën die er groeien.

Als mogelijk lange termijn toekomstscenario is het denkbaar dit park nog verder toe te spitsen op sport. Er zou dan wel een aanzienlijke herstructurering plaats moeten vinden. Het biedt mogelijk kansen voor de sportverenigingen en het voordeel is dat daarmee ook andere knelpunten die er nu al zijn kunnen worden opgelost zoals het verbeteren van de parkeerfaciliteiten.

De gemeente zal niet zelf het initiatief nemen om een dergelijke ontwikkeling in gang te zetten. Op de korte termijn staan investeringen ten aanzien van de sportverenigingen op stapel.

Park Oostpolder, huidige situatie

Omgeving Kerkbuurt

De omgeving van de Grote Kerk en de begraafplaats aan de dijk is een plek met een sterk historisch karakter. Tezamen met het Grote Wiel, de plantsoenen, begraafplaats, watergangen, de zuivering, de kinderboerderij en de gemeentewerf is het een omvangrijk groengebied dat niet of nauwelijks toegankelijk is. Het gebied kan misschien wel het beste omschreven worden als een vergeten zone met potenties. Hier liggen kansen om het gebied te ontsluiten door middel van wandelpaden en het groene karakter verder te ontwikkelen. De sfeer van de plek zal cultuurhistorie ademen. De achterlanden met tuinen, begraafplaats, het laantje naar de kerk en wat dies meer zij zullen de boventoon voeren.

Diverse inprickers vanaf de dijk zijn nu niet herkenbaar vanaf de dijk, het vergroten van de herkenbaarheid van deze inprickers nodigt mensen uit deze binnenwereld te betreden en te beleven.

Hetzelfde geldt voor het Grote Wiel dat nu, afgeschermd door struweel, haast onzichtbaar onder de N3 ligt. Door hier beplanting te verwijderen, het Wiel te vergroten en paden langs en over het Wiel te realiseren wordt het herkenbaar en toegankelijk.

Kerkbuurt, huidige situatie

Kerkbuurt, schets

Impressie van het Grote Wiel. Het wiel wordt weer zichtbaar vanaf de dijk en vlonderpaden door het wiel maken het beleefbaar

Alblasserbos

Het Alblasserbos is een echt veenweidebos. Een bos met een rationele opzet en prachtige doorzichten. De tijd heeft een waardevolle investering gedaan in het bos met een mooie houtopstand als resultaat. Het bos leent zich voor verdere ontwikkeling van natuur enerzijds en ontwikkeling van gebruiksfuncties anderzijds. Een verbinding met Oostpolderpark behoort tot de mogelijkheden.

Tiendzone

De Tiendzone ademt cultuurhistorie, sterk ingekaderd tussen de dijk en de recente nieuwbouw van Oostpolder is dit een plek waar men als het ware terug gaat in de tijd. Een plek waar de oude verkaveling nog zichtbaar is achter de huizen aan de dijk. Mits gelieerd aan de cultuurhistorie en de landelijke setting zijn er voor dit gebied legio mogelijkheden zoals de aanleg van recreatieve routes, verkoop en teelt van lokale producten enzovoorts.

4.8 EEN SAMENHANGEND NETWERK

Een samenhangend groenblauw netwerk voor Papendrecht wordt gevormd op verschillende schaalniveaus. Op hoofdlijnen wordt dit gedragen door de verschillende parken, de ankerlijnen, het A15 park en natuurlijk de dijk. Maar ook op een lager schaalniveau zijn verbindingen nodig om het groenblauwe netwerk te laten functioneren. Tussen de verschillende parken liggen momenteel nauwelijks goede verbindingen, maar de in Papendrecht aanwezige groene ruimtes bieden kansen om deze verbindingen te realiseren en verscheidene ommetjes te creëren. Op die manier ontstaat (pas echt) een samenhangend netwerk op verschillende schaalniveau's

- De ontwikkeling van het A15 park rijgt de hieraan gelegen parken Noordhoekse Wiel, Park Wilgendonk, Park Oostpolder en het Alblasserbos aan. Een verbinding voor mens en dier, een echte backbone voor alle groengebieden en parken.
- De Achterdijk vormt een kleinschalige verbinding tussen Noordhoekse Wiel, Park Wilgendonk (het 'Kreekrugpark') en het A15 park.
- Park Wilgendonk vormt, via een tunnel onder de N3, een verbinding tussen het Oostpolderpark en het A15-park.
- Het interne watersysteem in Papendrecht kan meer betekenis krijgen wanneer recreatieve verbindingen tussen de groengebieden worden gekoppeld aan dit watersysteem.
- De groenzone langs de N3 vormt een verbinding tussen het Alblasserbos, Park Oostpolder, het Grote Wiel en het gebied rond de Kerkbuurt. Hiervoor is wel aandacht nodig voor een goede overgang en entree van en naar het Alblasserbos.
- De Tiendzone kan worden aangehaakt aan het A15-park door een de groene dooradering langs de Westkil en de groengebieden rond de Matenasche Scheidkade.
- Het Vijverpark wordt via een spin van watergangen met groen en paden verbonden met de zone langs de N3 en het Grote Wiel.
- Het Vijverpark wordt via een bomenrijke Vrijheer v. Esiaan verbonden met het Vondelpark en het v.d. Palmgebied en uiteindelijk de dijk.
- Het centrumgebied van Papendrecht wordt via de verbinding tussen het Vondelpark en het Westeind (via het vd Palmgebied) verbonden met de waterbushalte en vice versa.
- Met goede oversteken wordt het Vijverpark verbonden met de groene zone rondom Kinderboerderij tot aan Kerkbuurt/ Grote Wiel.

Impressie verbinding Jacob Catslaan - Dijk. Kleine ingrepen in bestaande openbare restruimtes maken deze aantrekkelijk en creëren een samenhangend netwerk.

4.9 BURGERINITIATIEF EN TIJDELIJKE VOORZIENINGEN

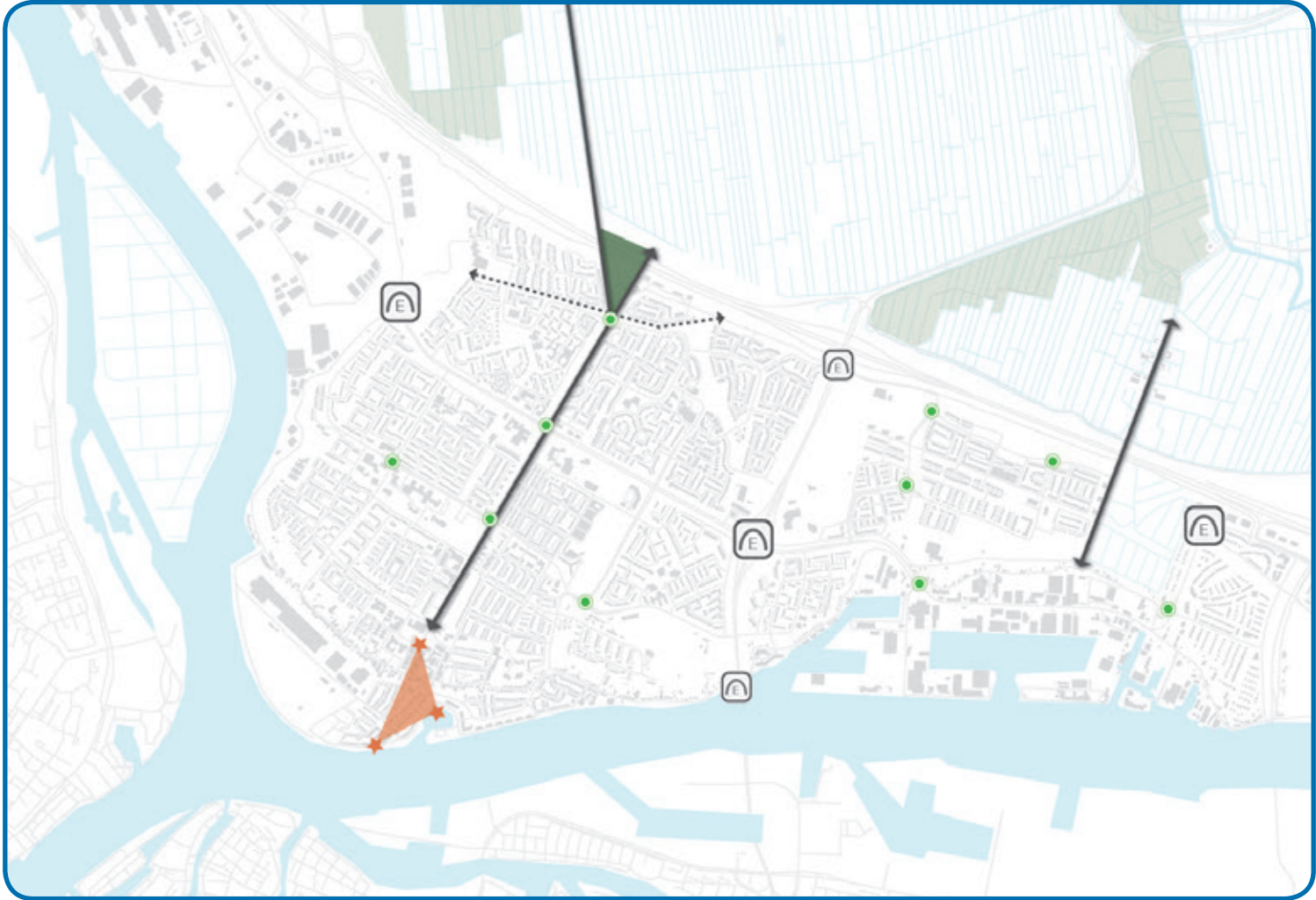
In voorliggende paragrafen is de groenblauwe structuur voor Papendrecht op hoofdlijnen geschetst. Het groene karakter van de gemeente wordt echter ook in sterke mate bepaald door tuinen en kleinschalig buurtgroen. Een bottom-up strategie kan daarom in sterke mate bijdragen aan de groenblauwe uitstraling van Papendrecht. Burgerinitiatief zal dan ook, niet alleen in het private maar ook in het publieke domein, gestimuleerd moeten worden als groene acupuncture. Hierbij kan worden gedacht aan bijvoorbeeld groene gevels, hagen in plaats van schuttingen, stimuleren van "onttegeling" van voortuinen, vergroenen van particuliere oevers langs watergangen, meer speel- en gebruiksgroen, overeenkomsten in beheer, stimuleren van het planten van bomen, tijdelijke tuinen, stadslandbouw etc. Ook vanuit ecologisch oogpunt kan een bottom-up benadering zorgen voor een kwaliteitsimpuls, hierbij valt te denken aan meer natuurlijk groen in de buurt, aanplanten van bijen- en vogelplanten, meer schuilplaatsen voor kleine zoogdieren en vogels, enzovoorts.

Op een iets hoger schaalniveau kunnen in een samenwerking tussen gemeente en burgers tijdelijke tuinen worden ontwikkeld op braakliggende terreinen.

In Papendrecht zijn al enkele herstructureringsopgaven opgepakt en zullen er in de komende tijd nog meer volgen. Een herstructurering brengt braakliggend terrein met zich mee. Vaak zijn dit terreinen waar mensen vele jaren tegenaan kijken. Dergelijke gebieden zouden kunnen worden ingezet om tijdelijke groenvoorziening te realiseren.

De tijdelijke voorzieningen zouden kunnen aansluiten op hun omgeving. Om een paar illustraties te geven: nabij het centrum liggen thans twee terreinen braak, aan de Veerweg en aan de Veerpromenade. Beide terreinen liggen in de hoogdynamiek van het dorp, hier lopen dagelijks honderden mensen langs. Dit zouden prachtige plekken zijn voor mooie groene kijktuinen of groene plekken met tijdelijke voorzieningen zoals tijdelijke kunst, het grasterras, een strand met tijdelijk paviljoen, spelen etc. Braakliggende terreinen meer in de luwte zouden kunnen worden ingericht in overleg met de buurt als tijdelijke volkstuinten, pluktuinen, dorpskwekerijen, etc. De dorpskwekerijen zouden bomen kunnen opkweken voor de omringende buurt en deze bij opheffing van het terrein gratis kunnen verschaffen aan de buurt.

Bij de ontwikkeling van Land v. Matena, waar een groenblauw woonmilieu ontwikkeld wordt, kan het stimuleren van groen en blauw in de tuinen vanaf het begin een rol spelen.

4.10 INCIDENTEN EN AMUZES

De groenstructuur en het bijbehorend netwerk laat altijd elementen ongemoeid. Hieronder vallen onder andere de dorpsentrees en cultuurhistorische lijnen. En elementen die nog helemaal niet genoemd zijn en de rotondes. Deze zien er prachtig uit en zijn het vaasje bloemen op de tafel van de gemeente Papendrecht.

- De dorpsentree komende vanuit het westen op Burgemeester Keijzerweg is matig vormgegeven. Hier kan een prachtig spel gespeeld kunnen worden met de dijken, het doorlopende natuurgebied en de overhoek aan ruimte die er nu is. Hier moet Papendrecht haar visitekaartje afgeven.
 - Aan weerszijde van de N3 ligt ook een entree voor Papendrecht. De bestaande context bepaalt voor een groot deel de zuidelijke entree. De noordelijke entree is thans groen en erg anoniem. Hier kan met een herstructurering van het groen een verbeteringslag gemaakt worden. Een blik in de keuken van het Oostpolderpark kan enorm helpen.
 - Komende vanuit Sliedrecht rijdt men langs groenstroken met een weidekarakter. Als men vanuit oud Alblas komt rijdt men letterlijk tegen een muur aan van infra en geluidsvoorzieningen. Hier is enige verzachting welkom.
 - De Veerweg vormt een prachtige lijn naar het buitengebied. Deze eeuwenoude lijn is reeds beschreven bij de lanen met een vrij liggend voetpad, maar is vanwege het belang hier nog een keer opgenomen.
- Het huidige centrum is een belangrijke plek in Papendrecht. Twee zaken behoeven aandacht: de aanhechting naar de omgeving (lokaal en regionaal) en de uitstraling (minder stenig, meer groen).
 - Tijdelijke tuinen kunnen een enorme verrijking zijn voor het centrum van Papendrecht. Thans liggen er diverse kavels braak (sommige al jaren) die prima ingericht zouden kunnen worden als tijdelijk tuin. Hier zou een overkoepelde thematiek het verhaal van Papendrecht verder kunnen vertellen.

4.11 CONCLUSIE

Papendrecht kent op hoofdlijnen reeds een sterke groen-blauwe structuur welke vooral gekenmerkt wordt door het buitengebied, de rivier, een aantal forse groene parken binnen het stedelijk weefsel en wegen met brede groene profielen.

Binnen deze sterke groen-blauwe structuur is er op punten nog wel winst te behalen, belangrijke punten hierbij zijn het versterken van de relatie met de rivier en het Groene Hart, het vergroten van de eigenheid van bestaande groengebieden en het verbinden van deze groengebieden. Vooral wat dit laatste betreft is nog veel winst te behalen.

De in de voorgaande paragrafen geschetste uitgangspunten, ideeën en oplossingsrichtingen bieden handvatten en ambities om de groen-blauwe structuur aan te vullen en te transformeren tot een sterk groenblauw netwerk voor Papendrecht.

Met deze visie op het groenblauwe netwerk presenteert het college een schets, een mogelijk toekomstbeeld voor de Papendrechtse groen- en waterstructuur. De visie laat zien waar kansen liggen, waar winst te behalen is, welke ambities er zijn en welke keuzemogelijkheden er zijn.

De visie zal gebruikt worden als inspiratiekader bij initiatieven en ontwikkelingen. Daarnaast zal het document ook als inspiratiekader dienen voor het groenbeleidsplan en de daaruit volgende groenbeheerplannen.

Het groenbeleidsplan geeft verdere inhoud en vorm aan de hoofd groenstructuur. Dit gebeurt bijvoorbeeld door het definiëren van de belangrijkste groenstructuren op wijkniveau. Het gaat hierbij om structuur maar ook nadrukkelijk om beplantingstypen etc. Het groenbeleidsplan maakt ook nadrukkelijk een koppeling met de waterstructuur en doet uitspraken over watergangen, oevers, taluds en bijbehorende groenstroken (koppeling waterplan). Het groenbeleidsplan maakt ook een koppeling met recreatie en doet uitspraken over wandelpaden, vaarroutes, speelplekken en parken.

De beheerplannen vervolgens, zijn de uitvoeringsplannen van het beheer voor alle groenelementen van Papendrecht. Via de beheerplannen wordt gezorgd voor realisatie van het in het groenbeleidsplan gedefinieerde beeld. Er zal moeten worden gewerkt binnen de reguliere budgetten voor groenbeheer. Dit zijn budgetten voor beheer, onderhoud en vervanging van groen elementen.

Ook voor grootonderhoud aan wegen (bijvoorbeeld ophogen) en het vervangen van rioleringen is regulier budget beschikbaar. Wanneer onderhoudsprojecten worden opgestart, kan 'werk met werk gemaakt worden'. De visie op het groenblauwe netwerk kan als inspiratiebron dienen voor aanpassingen aan de groenstructuur. Zo kunnen sommige transformaties uitgesmeerd over de tijd tot uitvoering worden gebracht.

Als voorbeeld hiervan staat de reconstructie van het westelijk deel van de Burgemeester Keijzerweg op zeer korte termijn op het programma. Bij het ontwerp wordt de visie op het groenblauwe netwerk ook als inspiratiekader gebruikt

Faciliteren

De Vriesenpolder – Alblasserbos

In de visie staat beschreven dat er kansen liggen voor een versterking van de recreatieve functie van de Vriesenpolder en het Alblasserbos. Dit zou vorm kunnen krijgen door de toevoeging van een nieuw op sport en spel gericht knooppunt. Deze toevoeging moet bij voorkeur gezocht worden in aansluiting op het bestaande Alblasserbos. Een locatie voor eventuele bijbehorende (ondersteunende) bebouwing ligt langs de Matenasche Scheidkade. Hier ligt bij voorkeur ook de ontsluiting.

Deze ambitie is niet te realiseren binnen het reguliere budget van beheer en onderhoud. De gemeente zoekt voor dit gebied dan ook naar initiatiefnemers die ambities hebben die aansluiten bij deze visie. De gemeente zal deze met een positieve grondhouding benaderen en beoordelen op de bijdrage die geleverd wordt aan het toevoegen van ruimtelijke kwaliteit en gebruikswaarde van het gebied.

Zelf heeft de gemeente beperkt en gefragmenteerd grond in eigendom in de Vriesenpolder. Deze grondpositie zou kunnen worden ingezet om de recreatieve verbinding tussen het oostelijk deel van Papendrecht en het Alblasserbos te verbeteren.

Verbeteren verbindingen over de A15

De A15 en de Betuweroute zullen altijd tussen Papendrecht en het Groene Hart blijven liggen. Die barrière zal nooit volledig kunnen worden geslecht. Dat het voor de Papendrechter belangrijk is om op een goede manier (lopend of op de fiets) deze barrière te kunnen kruisen staat niet altijd even prominent op het netvlies bij het Rijk is de ervaring.

Bij zowel de reconstructie van de aansluiting A15/N3 als de nieuwe Witte Brug zal de situatie voor de fietser, dankzij de inspanningen van de gemeente, verbeteren ten opzichte van de huidige situatie. In de lobby richting de regio, de provincie en het Rijk zal in de toekomst nog meer focus moeten komen te liggen op de verbinding voor het langzaam verkeer en dan ook vooral de voetganger.

Het samenhangende netwerk

Het fijnmazige netwerk van verbindingen tussen de parken en groengebieden kan veelal worden versterkt door kleinschalige ingrepen. Onder andere het watersysteem en de brede profielen van veel wegen zouden hiervoor meer ingezet moeten worden. Enkele voorbeelden die in de visie genoemd worden, zijn:

- De Achterdijk vormt een kleinschalige verbinding tussen Noordhoekse Wiel, het 'Kreekrugpark' en het A15 park.
- Het 'Kreekrugpark' vormt, via een tunnel, een verbinding tussen het Park Oostpolder en het A15-park.
- Het interne watersysteem in Papendrecht kan meer betekenis krijgen wanneer recreatieve verbindingen tussen de groengebieden worden gekoppeld aan dit watersysteem.
- De groenzone langs de N3 vormt een verbinding tussen het Alblasserbos, het Park Oostpolder, het Grote Wiel en het gebied rond de kerk en de begraafplaats. Hiervoor is wel een goede overgang en entree nodig van en naar het Alblasserbos.
- De Tiendzone kan worden aangehaakt aan het A15-park door middel van de groene dooradering langs de Westkil en de groenzone in het Land v. Matena (gekoppeld aan de Matenasche Scheidkade).
- Het Vijverpark wordt via een spin van watergangen met groen en paden verbonden met de zone langs de N3 en het Grote Wiel.
- Het Vijverpark wordt via een bomenrijke Vrijheer v. Esiaan verbonden met het Vondelpark. Vanuit het Vondelpark kan vervolgens een route worden gecreëerd die een verbinding maakt met het dijklint, via het van der Palmpadgebied. Hierdoor wordt ook de verbinding tussen de waterbushalte Westeind en het centrum van Papendrecht verbeterd.

Deze voorbeelden bieden de inspiratie om bij (her)ontwikkeling van locaties of bij grootschalig onderhoud altijd beter te bekijken welke kansen er benut kunnen en zouden moeten worden om nieuwe verbindingen tussen groengebieden te creëren of bestaande te verbeteren. Een voorbeeld hiervan is bijvoorbeeld de herontwikkeling van de Pieter Zeemanlaan.

Het watersysteem kan hier ook voor ingezet worden. Op deze manier zal het watersysteem op den duur ook meer betekenis krijgen in het netwerk. Dit kan in het groenbeleidsplan verder worden uitgewerkt.

Nader uitwerken

Op vier punten zou de visie op het groenblauwe netwerk nader moeten worden uitgewerkt. In deze tijd van bezuinigingen door de gemeente (waarin moeilijke keuzes gemaakt moeten worden) ligt de uitdaging te zoeken naar partijen of partners die middelen kunnen vrijmaken voor uitvoering van projecten.

Een aantal onderdelen van de visie zullen daartoe nader uitgewerkt moeten worden. Daaronder wordt verstaan: het (globaal) in beeld brengen van kosten, het verkennen van subsidiemogelijkheden, het verkennen van mogelijke partners/ investeerders en het doorontwerpen van plannen.

Doorgaande langzaam verkeersroute op/aan/langs de dijk

Een fraaie route buiten, langs en op de dijk komt ook als ambitie terug in de Dijkvisie. Het is een veelgehoorde wens bij dijkbewoners en recreanten. Op veel plekken is de route er, maar er zijn ontbrekende

stukken, bijvoorbeeld bij de Kerkbuurt. Omdat het hier niet gaat om hele grote investeringen, en er soms niet veel nodig is om een pad te maken, zou dit project als 'quick win' kunnen worden bestempeld. Uitgezocht kan worden welke kosten ermee gemoeid zouden zijn. Over eventuele verdere vervolgstappen kan dan een apart afweging worden gemaakt en besluitvorming over plaatsvinden.

De A15-zone

In de visie wordt een beeld geschetst van hoe de A15-zone eruit zou kunnen komen te zien. Het toont de grote potentie van deze plek. Het is de meest wezenlijke verbetering van het groenblauwe netwerk ten opzichte van de bestaande situatie. Veel groene plekken en parken in Papendrecht zijn al zorgvuldig vormgegeven maar in deze zone is nog echt winst te behalen. Het biedt kansen voor:

- Een positievere beleving van de A15 zone (niet alleen maar een negatieve associatie van overlast, barrière).
- Het verkleinen van de barrière naar het buitengebied door het vergroten van de gebruikskwaliteit van de zone zelf door het vergroten van de wandelmogelijkheden aan weerszijde van de A15 en Betuwelijn. Het park wordt onderdeel van een 'rondje om' en kan daarbij diverse gebruiksfuncties in zich opnemen.
- De doorgaande groene zone koppelt een groot deel van de Papendrechtse groengebieden aan elkaar. Dat is winst voor de biodiversiteit.

Om dit goed in kaart te brengen, dienen de plannen voor deze zone verder te worden uitgewerkt. De A15 zone is een gefragmenteerd gebied, dat bestaat uit delen Papendrechts grondgebied, grondgebied van Molenwaard, met belangen en grondeigendommen van de gemeente, het Rijk (infrastructuur, Betuwelijn), het Waterschap en enkele andere private partijen. Als men wat verder over de gemeentegrens heen kijkt ziet men bovendien dat de zone doorloopt tot de kern van Sliedrecht.

De zone is erg groot en uitvoering van het totale A15 park is een omvangrijke klus. Maar uitgezocht zou kunnen worden of opknippen in kleinere delen mogelijk is. Er moet dan wel een beeld zijn op de zone als geheel, met ook een beeld op de investering die ermee zou zijn gemoeid. Dan kan vervolgens worden gezocht naar investeerders en subsidiebronnen.

Het gebied maakt onderdeel uit van de Merwedezone. Met het vaststellen van de Transformatievisie Merwedezone in 2009, hebben diverse gemeenten en het Waterschap Rivierenland zich uitgesproken voor het versterken van de groenblauwe randzone van het Groene Hart tot een regiopark Merwedezone (de primaire functie van het gebied blijft landbouw, maar de ambitie is om de recreatieve functie te versterken). Binnen de Merwedezone wordt aan verschillende projecten gewerkt zoals Alblasserpoort in Molenwaard en het recreatief knooppunt in Sliedrecht.

Een eerste vervolgstap die daartoe gezet zou moeten worden is het verder uitwerken van een plan voor deze zone. Dit plan omvat een schetsontwerp voor de inrichting, een globale raming van de investering

en een strategie met mogelijkheden voor fasering en financiering. Alblasserpoort grenst direct aan het Alblasserbos. Bij het uitwerken van de strategie voor de A15 zone kan gezocht worden naar aansluiting bij het reeds bestaande samenwerkingsverband voor de Alblasserpoort.

Dit is geen ambitie die op korte termijn kan worden gerealiseerd, maar als we er als gemeente echt iets mee willen, is het wel een ambitie die op korte termijn verder zou moeten worden vormgegeven.

Grote Wiel

De omgeving van de Grote Kerk en de begraafplaats aan de dijk is een sterk historische plek. Samen met het Grote Wiel, zijn zij onderdeel van een omvangrijk groengebied met cultuurhistorische waarde. Het gebied is echter nauwelijks toegankelijk. Het gebied strekt zich uit vanaf de Kinderboerderij via plantsoenen en watergangen naar, de gemeentewerf, de begraafplaats en de waterzuivering en via het Grote Wiel helemaal tot aan de Visschersbuurt.

Kansen voor het toevoegen van belevingswaarde liggen vooral in een betere ontsluiting van het gebied. Deze kansen zullen vooral moeten worden benut wanneer zij zich voordoen. Samen met bewoners en eigenaren in het gebied zou moeten worden gekeken naar mogelijkheden hiervoor.

Maar een echte meerwaarde voor dit gebied, en mogelijk een magneet voor andere initiatieven in deze zone, is het verbeteren van de omgeving rond het Grote Wiel. De grond is grotendeels in eigendom bij het Waterschap Rivierenland.

Het waterschap heeft in 2010 een ecoscan gemaakt voor Papendrecht. Hieruit blijkt dat de ecologische kwaliteit van de watergangen in Papendrecht van een vrij goede kwaliteit is in vergelijking met andere gemeenten in de Alblasserwaard en in Rivierenland, maar 41 % van de watergangen scoort op een of meerdere onderdelen toch onvoldoende. Uit de Ecoscan blijkt dat vooral de kwaliteit van de oevers nog niet voldoet aan het beleidsdoel "voldoende". Aanleg van natuurvriendelijke oevers en waar mogelijk verwijdering van beschoeiing zijn maatregelen om de kwaliteit van de oevers te verbeteren. Door dit te combineren met de aanleg van een padenstructuur en enkele steigers worden bovendien de recreatieve mogelijkheden rondom het Grote Wiel vergroot.

Ten behoeve van dit project dient verkend te worden in hoeverre het verbeteren van de omgeving en uitstraling van het Grote Wiel ook raakt aan belangen en ambities van het Waterschap. Mogelijk kan in gezamenlijkheid het project verder worden uitgewerkt.

Ecologische verbindingen, meekoppelkansen

Naast de diverse verbindingen voor voetgangers en fietsers, die in de visie aan bod komen, wordt in de uitgangspunten ook gesteld dat de ecologische verbindingen van belang zijn. Er wordt in de visie gesproken over een ecologische verbinding tussen het Souburghbos en het Alblasserbos voor de kleine zoogdieren, amfibieën, insecten en vogels.

Ook verbindingen tussen de verschillende onderdelen van de Ecologische Hoofdstructuur kunnen een grote betekenis hebben.

De Ecologische Hoofdstructuur, die ten westen van Papendrecht wordt gevormd door de Sophiapolder, Polder Nieuwland, Noordhoekse Wiel en de Polder Zuidzijde, is primair een gebied voor vogels. De ecologische zone Polder Nieuwland wordt dan ook met het oog op de vogel ingericht. De verbinding tussen de verschillende delen van de Ecologische hoofdstructuur is niet letterlijk aanwezig voor andere diersoorten.

In kaart zal moeten worden gebracht of het technisch mogelijk is om parallel aan de gasleiding een buis onder het wegdek te realiseren als verbinding voor dieren. Bepaald moet worden of er ecologisch een meerwaarde is en welke kosten het initiatief met zich mee zou brengen, uitgaande van de situatie dat deze buis zou kunnen worden gerealiseerd wanneer het moment zich voordoet dat de wegbeheerder of de Gasunie grootonderhoud gaat plegen.

Wanneer een koppeling tussen de ecozone in Polder Nieuwland tot stand kan komen, zijn een groot aantal groengebieden binnen Papendrecht met elkaar verbonden (via het A15 park). Vanuit het oogpunt van de natuur is het zeer wenselijk om ook een verbinding tot stand te brengen tussen de groengebieden binnen Papendrecht en het buitengebied aan de andere zijde van de A15 en Betuwelijn. Budget voor een dergelijke ingreep is niet voor handen, maar de gemeente staat open voor het gesprek met partijen die het van belang vinden om dergelijke verbindingen tot stand te brengen en hier middelen en tijd voor beschikbaar willen stellen.

COMMUNICATIE

De visie op het groenblauwe netwerk is tot stand gekomen met behulp van zowel interne als externe (ervarings)deskundigen. Een interne begeleidingsgroep met collega's van de vakafdelingen, aangevuld met een vertegenwoordiger van Waterschap Rivierenland hebben actief bijgedragen aan de totstandkoming van het document. Vanaf september 2012 is een klankbordgroep ingesteld voor maatschappelijke belangenpartijen. Deze klankbordgroep is tijdens de totstandkoming van de visie in totaal drie keer bij elkaar gekomen. Opmerkingen die tijdens de bijeenkomsten zijn gemaakt, zijn zoveel mogelijk verwerkt in het stuk. Een vierde overleg met de belangengroepen heeft plaatsgevonden tijdens de ter inzagelegging van de conceptvisie.

De opmerkingen die tijdens deze bijeenkomst zijn gemaakt, zijn behandeld als inspraakreacties. De reacties hebben geleid tot een aantal kleine tekstuele aanpassingen en een enkele aanpassing op de tekeningen. De reacties vanuit de belangengroepen waren over het algemeen positief.

Deelnemende organisaties aan de verschillende bijeenkomsten zijn terug te vinden in bijlage 2.

In oktober 2012 is daarnaast via het OCD een enquête bij het bewonerspanel van Papendrecht uitgezet. Aan het bewonerspanel zijn circa 20 vragen gesteld over de parken en groengebieden in en rond Papendrecht. De uitkomsten van de enquête (bijlage 3) zijn meegenomen in de visie. Het bewonerspanel in Papendrecht bestaat nog niet lang. Er zijn nog onvoldoende deelnemers voor een representatieve steekproef, maar het beeld lijkt aan te sluiten bij de overige bevindingen.

A

BIJLAGE 1: LEGENDA

	water		A15
	gras		betuwelijn
	kruidenrijk gras		hoogspanningslijnen
	bos		fietsroute
	dijk		wandelroute
	begraafplaats		ontbrekende route
	boomkwekerij		historische lijn veerweg
	riet		achterkade
	bushalte		zicht
	volkstuinten		nieuwe route
	sport/speel veld		dijk met dijkbebouwing
	tennisbaan		dijk
	verenigingsgebouw		dijktrap
	voorzieningen		halte watertaxi
	waterzuivering		uitbreidingslocatie Fokker
	bomen		entree
	waardevolle bomen		markant punt
	besloten groen		landart entree
	heesters		fundament molen
	struiken		
	parken		
	natuurgebieden		

BIJLAGE 2: BELEIDSKADERS NADER UITGEWERKT

PROVINCIAAL BELEID

Gebiedsprofiel Alblasserwaard-Vijfherenlanden

In de Provinciale Structuurvisie (PSV) wordt gewerkt met een functiekaart en een kwaliteitskaart. Deze twee kaarten worden door de provincie gebruikt voor het bepalen van de wenselijkheid van ontwikkelingen bij de verschillende gemeenten. In principe is de provincie alleen voorstander van ontwikkelingen die passen binnen de functiekaart uit de PSV. Maar ruimtelijke kwaliteit vind zij in toenemende mate van belang. Deze wordt getoetst aan de kwaliteitskaart. In principe is het ook mogelijk om met ontwikkelingen af te wijken van de functiekaart, indien sprake is van een kwaliteitsverbetering in een bepaald gebied. Omdat de kwaliteitskaart een vrij hoog abstractieniveau kent, wordt deze uitgewerkt in 17 gebiedsprofielen die het landelijk gebied en de waardevolle landschappen van de provincie bestrijken. In 2012 is gewerkt aan het opstellen van het gebiedsprofiel Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Dit document is nog niet door Gedeputeerde Staten vastgesteld. Dit gebeurt pas in het eerste kwartaal van 2013.

In het concept-gebiedsprofiel voor de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden wordt de openheid, het weidekarakter en het boerenland als zeer waardevol beschreven, zeker in contrast met stedelijke omgeving. In de ambities die beschreven worden, zijn er een tweetal voor deze visie van belang: de aandacht voor de harde, wat moeizame overgang van de "stedenband tussen water, weg en spoor" naar het open landschap en het behouden van het contact tussen rivier en stedenband. De overgangen naar het landschap zouden meer aandacht moeten krijgen en beter moeten aanhaken bij het bestaande

weefsel. Bij herstructureringen en dijkverbeteringen zou gezocht moeten worden naar een nieuwe of hernieuwde relatie met de rivier.

Specifiek wordt het onderstaande nog beschreven over de overgang Papendrecht – landschap: *"de Betuwelijn vormt nu een heldere ruimtelijke grens. Problemen daarbij zijn de barrièrewerking en het dominante ruimtelijke beeld van de lijn vanuit het aangrenzende open gebied. De barrièrewerking kan nu alleen worden aangepakt door in te zetten op vindbare en logische routes naar de onderdoorgangen en spoorovergangen. Een aantrekkelijke en hoogwaardige vormgeving van de onderdoorgangen en een minder hard beeld van de betonnen geluidsschermen vanuit het open gebied naar de Betuwelijn dragen bij aan een betere beeldvorming van dit spoor"*.

Transformatievisie Merwedezone

In 2009 is de Transformatievisie Merwedezone vastgesteld. Dit document is opgesteld door Alblasserdam, Giessenlanden, Gorinchem, Graafstroom, Hardinxveld-Giessendam, Nieuw-Lekkerland, Papendrecht, Sliedrecht, Regio Alblasserwaard – Vijfheerenlanden, Regio Drechtsteden, Waterschap Rivierenland en de Provincie Zuid-Holland. Halverwege het eerste decennium van deze eeuw ontstond de behoefte aan een gezamenlijke inspanning tot een kwaliteitsverbetering van de verstedelijkte zuidelijke rand van de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, de Merwedezone genaamd. Dit document geeft een visie en een uitvoeringsplan, die moet leiden tot verbetering van de woon-, werk- en leefomgeving in het gebied.

Het positioneert de zone in het raakvlak van de Zuidvleugel, de internationale corridor (A15 en Betuwelijn), de rivieren en het Groene Hart. Met daar doorheen de Natte As, oostelijk van Papendrecht, tussen Hardinxveld en Giessendam. De visie laat mooi zien hoe deze regio veranderd is van een onbevolkt, open polder landschap tot een sterk verstedelijkte regio. In de visie wordt de nadruk gelegd op een goede verbinding tussen stedelijk gebied en het buitengebied, de verlengde Veerweg (de As) is daar een mooi voorbeeld van. Ten noorden van de stedenband wordt een regiopark voorzien. Dit is niet letterlijk een park. De agrarische functie vormt de basis voor het gebied. Er moeten vooral meer recreatieve mogelijkheden komen; routes en recreatieve knooppunten. Verder wordt er langs de Betuwelijn groen ingepast als inpassing van het stedelijk gebied.

Visie Zuidrand Groene Hart

Als (deel) uitwerking van de transformatievisie Merwedezone is de Visie Zuidrand Groene Hart opgesteld. Door de deelnemende gemeenten is hierin een visie en strategie neergezet voor het verder uitwerken van het recreatieve aspect van de transformatievisie. In het stuk wordt de term opgeschaald lint geïntroduceerd. Dat staat voor de stedelijke omgeving van Papendrecht, de A15 en de Betuwelijn en de open ruimte met grote groene elementen. In dit "lint" kunnen nieuwe functies geborgen worden en kan de harde rand enigszins verzacht worden.

In de zuidrand van het Groene Hart worden diverse samenhangende voorstellen gedaan:

- Onderscheidende recreatieve knooppunten: Kinderdijk (behouden en economische benutting verbeteren), internationaal bekend water-erfgoed; Souburgh (ontwikkelen) / Kanocentrum Vinkenwaard vooral beleving diversiteit landschap en cultuurhistorie, waterverbinding; Alblasserbos-Oost (uitbreiden) vooral educatie en actieve natuurbeleving. Zie ook uitwerking van RBOI.
- Het maken van herkenbare entrees, de verhoogde passagesover de Betuwelijn brengen kansen met zich mee.
- Paden moeten passen bij de polder, dus vormgeven als zijnde tiendwegen nagenoeg onverhard. Daarnaast ligt er nog een opgave om de thans voor fietsers onaantrekkelijke wegen, aantrekkelijk te maken voor fietsers. Er is een fietspad gepland tussen Donksepad – Achterdijk. (nr 342 fietsplan 2008 prov. ZH) en in de omgeving van het Alblasserbos-oost zijn diverse wandelroutes ingepland. Landschappelijke beplantingen moeten bij het gebied passen.

Uitvoeringsprogramma Fiets 2012–2016, volgend uit het Provinciaal fietsplan 2008

Naar aanleiding van het Provinciaal Fietsplan is in Papendrecht de fietsroute over de Matenasche Scheidkade aangelegd.

In het uitvoeringsprogramma staat als project benoemd dat de noordelijke fietshelling van de fietsbrug Matenasche Scheidkade zal worden aangepast. Ook zijn middelen beschikbaar voor het verbeteren van de fietsverbindingen naar de waterbushaltes.

Groenblauw netwerk Drechtsteden – 2008

De regio Drechtsteden werkt aan een aantrekkelijke omgeving om te wonen, werken en recreëren. Met het groen-blauwe netwerk wil de regio een kwalitatief, bereikbaar en samenhangend gebied van groenblauwe structuren en gebieden in en rond de stedelijke bebouwing organiseren die met elkaar en de stad verbonden zijn. Het groenblauwe netwerk kent vier parels: De Merwedezone, de Sophiapolder, de Deltapoort en natuurlijk de Biesbosch. De toegankelijkheid van deze gebieden staat centraal. *'Meer toegang en meer ecologische diversiteit maken de natuurgebieden tot een aantrekkelijk verblijf voor inwoners en bezoekers van de regio.'*

Aan de noordzijde van de rivier is een ecologische verbinding ingetekend die een verbinding krijgt over de Noordhoekse Wiel richting het Groene Hart. Ten noorden van de A15/ Betuwelijn is een grote groene zone geprojecteerd, waarbinnen het Alblasserbos valt. Ten oosten van het Alblasserbos is een recreatieve knoop gedacht. In het stuk wordt aangegeven dat een aantal belangrijke verbindingen al tot stand zijn gekomen, zoals de Matenasche Scheidkade in Papendrecht.

Streefbeeld Drechtsteden 'Samen stad aan het water'

Aan de oevers van het drukst bevaren rivierknooppunt van Nederland ontstaat een nieuwe stad aan het water, een verzameling van samenwerkende steden. Na jarenlange afkering van het water gaan de steden nu juist het water zien als verbindende factor, de watebus is hier een mooi voorbeeld van. De ambities zijn door Drechtsteden als volgt geformuleerd:

"De Drechtsteden zijn een goed bereikbare, stedelijke regio in de Zuidvleugel van de Randstad.

Een regio met internationale oriëntatie, onderdeel van de Deltametropool, en met goede verbindingen

Eigenstandig en eigenzinnig met een gemeenschappelijke oriëntatie op het water.

Een regio met een herkenbaar en gastvrij centrum: de (historische binnen)stad Dordrecht met hoogwaardige voorzieningen, geworteld in een lange historie, dynamisch en creatief naar de toekomst.

Aantrekkelijke woonmilieus, hoogstedelijk aan het water en landelijk in het groen.

Een regio met een hoogwaardig cultureel aanbod en moderne kennisinfrastructuur en ruim voorzien van toeristisch-recreatieve voorzieningen, omgeven door groenblauwe landschappen van nationale allure.

Een dynamische, multiculturele regio die én de schaal van een stad heeft én de menselijke maat koestert. Goed bereikbaar over land, spoor en water met een veelzijdige economische ontwikkeling, van oorsprong maritiem geworteld, industrieel en nieuwe economie in de stad en met

een sociale oriëntatie, die aansluit bij het hardwerkende, zorgzame karakter van de inwoners.

Een regio die toeristen aantrekt met de verlokkingen van het water, het vele groen, Kinderdijk en natuurlijk de historische, Dordrechtse binnenstad als centrum met haar monumenten, pleinen, cultuur, winkels en horeca. Kortom, de Drechtsteden vormt een aantrekkelijke vestigingsplaats voor bewoners, bedrijven en bezoekers en is een stedelijk gebied dat aantrekkelijk is voor de markt om in te investeren."

Een krachtig, groots en natuurlijk Biesbosch staat hoog op de agenda. Voor Papendrecht zijn aan de bedrijventerreinen benoemd. Polder Nieuwland en het gerevitaliseerde bedrijventerrein Oosteind. Op de kop van het drierivierenpunt ligt het nieuwe Merwehoofd, Havenhoofd en Slobbengors, incl. de locatie van het nieuwe hoofdkantoor van Fokker.

GEMEENTELIJK BELEID

Stedelijk Waterplan Papendrecht, 2006

Het stedelijk waterplan geeft een visie op het stedelijk water en op het realiseren van een gezond en veilig functionerend watersysteem, waardoor duurzaam en evenwichtig gebruik mogelijk is. Dit plan is vastgesteld in oktober 2006 en vormt een kader voor de visie op het groen-blauw netwerk.

Structuurvisie Papendrecht 2020

Met de Structuurvisie Papendrecht uit 2009 is voor en door de gemeente een toekomstvisie neergezet waarin beschreven is waaraan met elkaar gewerkt zal worden. De ambitie is helder: *"Een gemeente waarin het voor iedereen goed wonen, goed leven en goed werken is, nu en in de toekomst"*

Omgevingskwaliteit is in de structuurvisie een belangrijk thema. *"Papendrecht streeft er naar een toegankelijke en kwalitatief hoogwaardige openbare buitenruimte te creëren."* Dit is uitgewerkt in een flinke lijst met ambities op het gebied van groen, water, natuur en recreatie.

De dijk is voor Papendrecht een belangrijke ruimtelijke drager. Hierbij zouden de oevers van de rivier meer openbaar mogen worden en meer beleefbaar. De structuurvisie geeft ook aan dat er een versterking van de interne groenblauwe structuur moet plaatsvinden en dat de as van jachthaven, centrum naar Kinderdijk sterker uit de verf mag komen. Er moet werk gemaakt worden van de bereikbaarheid van Groene Hart en rivier. Ook wordt sterk de nadruk gelegd op de bruikbaarheid van het groen en water.

De basisverantwoordelijkheid van de gemeente is behoud van de omgevingskwaliteiten van het stedelijk gebied en van het buitengebied. Dit betekent het behouden en versterken van de groene uitstraling, het versterken van een goede groene en blauwe dooradering van het stedelijk gebied, het behouden van de groene uitstraling van de wegenstructuur; en het behouden en versterken van sterke groene/

blauwe randen rondom het stedelijk gebied. Dit alles dient bovendien recreatief en functioneel goed bruikbaar te zijn. De omgevingskwaliteit wordt ook bepaald door cultuurhistorie en archeologie. Deze waarden wil Papendrecht behouden.

Op een iets hoger schaalniveau vindt de gemeente de toegankelijkheid van het Groene Hart en de West-Alblasserwaard, de bereikbaarheid van de Biesbosch en de functionele kwaliteit van de ecologische verbindingzones van groot belang.

Naast het behoud van kwaliteiten wil Papendrecht ook expliciet inzetten op het versterken van deze kwaliteiten. Bijvoorbeeld door het aaneensmeden van het netwerk van groengebieden, voet- en fietspaden en door het vergroten van de gebruiksmogelijkheden van het groen en water. Dit zou vorm kunnen krijgen door de aanleg van voet- en fietspaden waarmee bestaande structuren tot een gemeentelijk omvattend netwerk aaneengesmeed worden en waardoor de toegankelijkheid van het buitengebied vergroot wordt. Maar het versterken van kwaliteit komt ook tot uitdrukking in het verbeteren van de beleving van de dijk en de rivier. Structuren die bepalend zijn geweest voor het ontstaan van Papendrecht moeten herkenbaar en beleefbaar gemaakt worden. Dit geldt ook voor het Papendrechtse gedeelte van de recreatief belangrijke historische centrum Dordrecht – jachthaven Papendrecht – molens Kinderdijk.

Kansen om deze ambities te verwezenlijken moeten zoveel mogelijk benut worden. Mede door te bekijken waar andere partijen dan de

gemeente ontwikkelingen voorstaan en hoe daar de groen- en blauwcomponent in verwezenlijkt kan worden.

Tenslotte wordt beschreven dat stedelijke verdichting ten koste kan gaan van de groene en blauwe kwaliteit doordat versnippering van de groenblauwe structuur optreedt. Dit dient dus voorkomen te worden.

Geraadpleegd opinie onderzoek Structuurvisie Papendrecht – juni 2008

Beoordeling van het openbare groen in Papendrecht is gemiddeld een ruime zes. Mensen waarderen het groen in de wijk met een 6,0 en met 31% relatief veel onvoldoendes, het groen net buiten de wijk met een 6,3 en 27% onvoldoendes. De sportparken worden goed beoordeeld, 2/3 van de inwoners van Papendrecht is tevreden over het aantal, de inrichting en de ligging van de parken.

De vier "natuurgebieden" (Biesbosch, het Groene Hart (Alblasserwaard), Alblasserbos en de Hoekse Waard) zijn ook beoordeeld door de ondervraagden. De Biesbosch scoort het hoogst met een 7,8 en maar 4% onvoldoendes. Het Alblasserbos scoort het laagst met een 6,4. De Hoekse Waard scoort een 6,8 en de Alblasserwaard een 7,1. De bereikbaarheid van de Alblasserwaard per fiets of auto wordt positief beoordeeld, wandelend is het minder goed bereikbaar. Als algemeen aandachtspunt wordt een verbetering van de wandel en fietspaden naar de natuurgebieden vaak genoemd. Het OV naar de gebieden behoeft zeker aandacht (43% noemt dit slecht).

De beoordeling van de fietsmogelijkheden is goed. Binnen Papendrecht is zelfs 92% positief, binnen de regio is dat 88%.

Bijna 80% van de ondervraagde mensen woont aan het water. De waardering voor het water is groot. 60% wenst dat het water er zo natuurlijk mogelijk uit ziet en 40% juist zo netjes mogelijk. Wat gemist wordt in Papendrecht (72%) is recreatie op en aan het water. Hierbij wordt zwemwater, kanoën, roeien en een rondvaart genoemd.

Geraadpleegde verslagen werksessies Structuurvisie 2008

Relevante input voor de visie op het groenblauwe netwerk:

- Er moet voldoende groen in de wijk zijn, maar ook voldoende parkeergelegenheid (meer dan nu).
- De specifieke dorpsheid benadrukken en behouden, historische patronen en gebouwen behouden.
- Realiseren van verbindingen tussen parken en wijken met een fijnmazig netwerk van groen, water en paden.
- Ten noorden van de A15 is ruimte voor ontwikkelingen in de groene hoek, daarbij dienen de verbindingen wel verbeterd te worden.
- De dijk met aanliggende gebieden beter bereikbaar maken. Opstapplaatsen watertaxi verknopen met fietsroutes.
- Route ontwikkelen langs de rivier, deze ook verknopen met het achterland, goede verbindingen met de Alblasserwaard.
- Bruggen gebruiksvriendelijker maken voor fietsverkeer.
- Waterstructuur eventueel verdiepen om kwelwater op te vangen en een kanoroute mogelijk te maken.

Gemeentelijk verkeer en vervoersplan 2010-2020

In de ruimtelijke ordening en zeker in die van Papendrecht ligt er een logische koppeling tussen stadsstructuur, verkeerstructuur en groen- en waterstructuur. Deze elementen zijn sterk met elkaar verbonden. In de visie wordt het beleid geschetst voor de komende 10 jaar. Op openbaar vervoer gebied zijn een aantal lijnen van belang: de HOV, Q-liner, waterbussen de overige buslijnen. Het autoverkeer kent een tamelijk heldere structuur in een raster van ongeveer 600x600 meter. Soms volgt de hoofdstructuur nog delen van het oude dijktracé en bijvoorbeeld de oude Veerweg. Het GVVP doet ook uitspraken over de fietspaden in Papendrecht. Dit zijn veelal de bestaande paden opgetekend in diverse beleidsstukken.

Sport op koers

"Sport is van belang voor onder andere de sociale samenhang en de gezondheid." Sporten vindt voor een deel ook plaats in de buitenlucht. Vaak zijn dit groene parels in de stad, zo ook in Papendrecht. Het Slobbengors is daar een mooi voorbeeld van, krachtig groen op een fascinerende plek. Een aantal hoofdzaken uit deze visie: openbaar toegankelijk maken/houden van sportfaciliteiten, grasvelden omzetten in kunstgrasvelden en op een veilige manier fietsen of wandelen van en naar de sportaccommodaties.

Kadernota Speelruimtebeleid 2003

- Speelvoorzieningen moeten gunstig en evenwichtig verspreid liggen, veilig bereikbaar en flexibel ingericht zijn;
- Bevolkingssamenstelling is bepalend voor invulling speelvoorziening, gebaseerd op leeftijdscategorieën;

- Ook werken met speelaanleidingen;
- Specifiek aandacht voor oudere jeugd, icm sportvoorziening?

Het buitengebied van Papendrecht

In het collegeprogramma wordt het belang onderstreept van een visie op het buitengebied van Papendrecht. Dit is het gebied ten noorden van de A15 en Betuwelijn. Het college heeft in 2010 een start gemaakt met het onderzoeken van de meest financieel gezien voordelige manier om de natuurgerichte recreatieve bestemming van het gebied ten noorden van de A15 uit te werken en te versterken. Ideeën liggen vooral in de sfeer van doe- en educatieve activiteiten. Papendrecht heeft een kleine grondpositie boven de A15 en ziet vooralsnog meerwaarde in behoud van open groene ruimte, aangevuld met incidenteel een 'rode' functie, ondersteunend aan het recreatieve gebruik. Het buitengebied van Papendrecht zal in de visie op het groen-blauw netwerk worden meegenomen.

GEMEENTELIJKE PLANNEN

Binnen de gemeente wordt op veel vlakken gewerkt aan nieuw beleid of nieuwe plannen. Onderstaande opsomming geeft een korte schets van de plannen met de voor dit project meest relevante raakvlakken. Tijdens het proces vindt afstemming plaats met de betrokken collega's die bij deze plannen betrokken zijn.

Fokker en Slobbengors

Op 13 december 2011 hebben Fokker en de gemeente Papendrecht een samenwerkingsovereenkomst ondertekend. De samenwerking is gericht op versterking van de langjarige relatie tussen Fokker en Papendrecht. De samenwerking met Fokker levert een aantal unieke combinaties op.

Zo bieden de ambities van Fokker unieke kansen voor het versterken van de lokale en regionale economie, werkgelegenheid, onderwijs en duurzaamheid. De bouw van het hoofdkantoor op Slobbengors biedt de kans om de kwaliteiten van dit bijzondere gebied te versterken door verbetering van het groen, een verbeterde toegankelijkheid en Slobbengors de centrale 'groene huiskamer' te laten zijn voor de inwoners van Papendrecht. Versterking van de recreatieve mogelijkheden is een belangrijk speerpunt bij verdere uitwerking van de plannen in 2012. Ideeën uit dit planvormingstraject zullen worden opgenomen in de visie op het groen-blauw netwerk.

Woonvisie 2012 – 2020

Op 6 december 2012 is de Papendrechtse woonvisie vastgesteld. Dit is een lokale uitwerking van de regionale woonvisie Drechteden. In de woonvisie wordt op onderstaande onderwerpen ingegaan:

- demografische, economische en sociaal-culturele ontwikkelingen en ontwikkelingen op de woningmarkt
- relevant beleid op nationaal, provinciaal, regionaal en lokaal niveau.
- Hoe ziet de woningmarkt van Papendrecht eruit? Hierbij is gekeken naar de

- bevolkingssamenstelling per wijk, de woningvoorraad per wijk en het woningbouwprogramma per wijk.
- Hoe zou de woningmarkt van Papendrecht er in 2020 uit moeten zien? Hierbij gaat het om de visie op wonen in Papendrecht in de toekomst.
- Hoe kan dit worden bereikt?

Dijkvisie

Parallel aan de visie op het groenblauwe netwerk is als onderdeel van het uitvoeringsprogramma van de structuurvisie de dijkvisie opgesteld. Er zit een overlap in de thematiek van beide beleidsdocumenten. Beide doen bijvoorbeeld uitspraken over recreatie. Gedurende het proces is afstemming gewaarborgd en de visies sluiten daardoor goed op elkaar aan.

Visie op binnenstedelijke herontwikkeling

Omdat Papendrecht transformeert naar een dynamische beheergemeente, zal in 2014 vanuit de doelstellingen en ambities van de structuurvisie, kijkend naar de ontwikkelingen die op de gemeente afkomen en rekening houdend met de rol die de gemeente kan en wil spelen, ook een visie en een kader worden bepaald voor binnenstedelijke herontwikkeling. Wanneer herontwikkeling op een bepaalde locatie actueel wordt, zal de visie op het groenblauwe netwerk (samen met de structuurvisie) hierbij kaderstellend zijn.

Samenhangend groenbeleid

Parallel aan de visie op het groenblauwe netwerk is door de gemeente gewerkt aan twee beleidsmatige stukken op het gebied van groen: het groenplan en de Groene Kaart/ Bomenverordening. Deze twee documenten vormen tezamen met de visie op het groenblauwe netwerk en het gemeentelijk waterplan de kaders voor het op te stellen groenbeleidsplan.

Het groenbeleidsplan zal in de plaats komen van het groenplan. Het groenbeleidsplan geeft verdere inhoud en vorm aan de hoofd groenstructuur zoals benoemd in dit groenblauwe netwerk. Dit gebeurt bijvoorbeeld door het definiëren van de belangrijkste groenstructuren op wijkniveau. Het gaat hierbij om structuur maar ook nadrukkelijk om beplantingstypen etc. Het groenbeleidsplan maakt ook nadrukkelijk een koppeling met de waterstructuur en doet uitspraken over watergangen, oevers, taluds en bijbehorende groenstroken (koppeling waterplan). Het groenbeleidsplan maakt ook een koppeling met recreatie en doet uitspraken over wandelpaden, vaarroutes, speelplekken en parken.

Het groenbeleidsplan zal vervolgens uitgewerkt worden tot beheerplannen. Dit zijn de uitvoeringsplannen van het beheer voor alle groenelementen van Papendrecht. Via de beheerplannen wordt gezorgd voor realisatie van het in het groenbeleidsplan gedefinieerde beeld.

In 2013 wordt ook gestart met een vernieuwing en verbreding van IBOR. Het IBOR gaat over het integraal beheer van het openbaar gebied, zodat er samenhang is bij de uitvoering van werken en we de middelen effectief besteden. Inzichten uit de visie op het groenblauwe netwerk worden hierin meegenomen.

Diverse inrichtingsplannen

Planvorming Land van Matena

De planvorming voor het Land van Matena is meegenomen in deze visie als ware het gebied al gerealiseerd.

Planvorming Lange Tiendweg

De planvorming is meegenomen in deze visie als ware het gebied al gerealiseerd.

Papendrecht centrum

De planvorming is meegenomen in deze visie als ware het gebied al gerealiseerd.

BIJLAGE 3: GERAADPLEEGDE EXTERNE DESKUNDIGEN

Deze concept visie op het groenblauwe netwerk wordt van 2 september 2013 tot 30 september 2013 ter inzage gelegd. Gedurende deze periode van vier weken worden belanghebbenden in de gelegenheid gesteld op het stuk te reageren middels zienswijzen.

Aan de hand van de eventuele zienswijzen, zal het college overwegen of het nodig is de visie (op onderdelen) aan te passen alvorens de visie aan de gemeenteraad ter vaststelling aan te bieden.

Tijdens het gehele proces van totstandkoming van de visie op het groenblauwe netwerk zijn de volgende bijeenkomsten georganiseerd:

1) Op 24 september 2012 is een werksessie georganiseerd waarvoor belangenpartijen uit het maatschappelijk veld en de leden van de raadscommissie Ruimte waren uitgenodigd.

Deelnemende organisaties aan deze bijeenkomst waren:

- Gebiedsplatform Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (2 deelnemers)
- Archeologische werkgemeenschap Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (2 deelnemers)
- Wijkplatform Kraaihoek/Middenpolder (2 deelnemers)
- LTO
- Stichting Wijkplatform Molenvliet-Wilgendonk
- Bewonersvereniging Matena Oosteind (2 deelnemers)
- Natuur en Vogelwacht

2) Deelnemers aan de werksessie voor maatschappelijke belangenpartijen is een plek in de klankbordgroep aangeboden. Negen vertegenwoordigers hebben zitting genomen in deze klankbordgroep.

Op 20 november 2012 is de concept nota van uitgangspunten met de klankbordgroep besproken.

Deelnemende organisaties aan deze bijeenkomst waren:

- Gebiedsplatform Alblasserwaard-Vijfheerenlanden
- Archeologische werkgemeenschap Alblasserwaard-Vijfheerenlanden
- Wijkplatform Kraaihoek/Middenpolder
- Stichting Wijkplatform Molenvliet-Wilgendonk
- Historische vereniging West Alblasserwaard
- Natuur en Vogelwacht

3) Op 28 maart 2013 is het eerste concept van de visie besproken met de klankbordgroep

Deelnemende organisaties aan deze bijeenkomst waren:

- Natuur & Vogelwacht
- Gebiedsplatform AV
- historische vereniging West Alblasserwaard
- Wijkplatform Molenvliet, Wilgendonk

Op 16 april is (i.v.m. verhindering op 28 maart.) aanvullend gesproken met een vertegenwoordiger van Wijkplatform Kraaihoek Middenpolder en een vertegenwoordiger van de Archeologische Werkgemeenschap Alblasserwaard-Vijfheerenlanden.

4) Op 26 september zijn alle belangengroepen van de eerste werksessie nogmaals uitgenodigd om, als onderdeel van de inspraakprocedure, de concept visie te bespreken.

Deelnemende organisaties aan deze bijeenkomst waren:

- Gebiedsplatform Alblasserwaard-Vijfheerenlanden
- Archeologische werkgemeenschap Alblasserwaard-Vijfheerenlanden
- Wijkplatform Kraaihoek/Middenpolder
- Stichting Wijkplatform Molenvliet-Wilgendonk
- Natuur en Vogelwacht
- Wijkplatform Oostpolder/de Kooij
- Stichting Dorpsbehoud

BIJLAGE 4: BEWONERSPANEL OVER HET GROEN EN WATER IN PAPENDRECHT

© Dit werk is auteursrechtelijk beschermd.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

Aan de getoonde informatie in deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend. Voor deze publicatie zijn met de grootste zorgvuldigheid beelden geselecteerd. Het kan voorkomen dat niet alle rechthebbenden van de gebruikte beelden zijn achterhaald. Belanghebbenden worden verzocht contact op te nemen met de Gemeente Papendrecht.

